

KAMU HUKUKU/PUBLIC LAW

Araştırma Makalesi/Research Article

CMK m. 185 Zorunlu Kapalılık*

CPC Article 185 Mandatory Closed Main Hearing

Ezgi CANKURT**

ÖZ

Zorunlu kapalılık ilkesi, anayasal bir koruma içermektedir. ÇHS m. 40/2-vii uyarınca da sözleşmecî devletler, gizlilik korumasını sağlayacaklarını taahhüt etmektedir. Benzer şekilde Pekin Kuralları m. 8.1 de aleniyeti yasaklamakta ve hatta kimliğin ortaya çıkmasına imkân verebilecek bilgilere de yayınlanmasını yasaklamaktadır. Suça sürüklenen çocuk açısından hayati öneme sahip olan CMK m. 185 düzenlemesi, AY m. 10/3 açısından mağdur çocuklar da dikkate alınarak gözden geçirilmeli ve çocukların mağdur olduğu davalarda zorunlu kapalılık ilkesi getirilmelidir. Aleniyet ilkesinin istisnası olan CMK m.185, suça sürüklenen çocukların on sekiz yaşının tamamlanmasına kadar devam ettiği halde; mağdur çocuklar açısından şartları varsa ihtiyari kapalılık olarak uygulanmaktadır. CMK m. 185 mağdur çocukları da kapsayacak şekilde genişletilmelidir. Çalışmamızda zorunlu kapalılık ilkesine dair değerlendirmelerimiz ile mevcut yasal düzenlemeler ve uygulama açıklandıktan sonra mevzuata ve uygulamaya dair değişiklik önerilerimiz sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Zorunlu Kapalılık, Pekin Kuralları, Aleniyet İlkesi, Suça Sürüklenen Çocuk/Kanunla İhtilaf Halindeki Çocuk, Korunmaya Muhtaç/ Mağdur Çocuk

ABSTRACT

The principle of mandatory closed main hearing includes constitutional protection. According to Article 40/2-vii of the Convention on the Rights of the Child, signatory states undertake to ensure confidentiality. Similarly,

* Makale gönderim tarihi: 09.03.2026. Makale kabul tarihi: 04.05.2026. Ezgi Cankurt, "CMK m. 185 Zorunlu Kapalılık" *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, 2026, ss. 87-136, DOI: <https://doi.org/10.46547/imuhfd.2026.13.1.6>.

** Dr. Öğr. Üye., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, ecankurt@nku.edu.tr, [0000-0002-3869-3290](https://orcid.org/0000-0002-3869-3290)

Çatışma Beyanı: Yazar/lar herhangi bir çatışma beyanı bildirmemiştir.

Conflict of Interest Statement: The author(s) have declared no conflict of interest.

Article 8.1 of the Beijing Rules prohibits publicity and even prohibits the publication of information that could reveal an identity. Article 185 of the Code of Criminal Procedure, which is of vital importance for juvenile offenders/children in conflict with the law, should be reviewed in light of Article 10/3 of the Constitution, taking into account victimized children, and the principle of mandatory confidentiality should be introduced in cases where children are victims. While Article 185 of the Code of Criminal Procedure, which is an exception to the principle of publicity, continues until juvenile offenders reach the age of eighteen, it is applied as optional confidentiality for victimized children if the conditions are met. Article 185 of the Code of Criminal Procedure should be expanded to include victimized children. In our study, after explaining the current legal regulations and practices regarding the principle of mandatory closed main hearing, we will present our suggestions for changes to the legislation and its application.

Keywords: Mandatory Closed Main Hearing, Beijing Rules, Principle of Publicity, Juvenile Offender/Child in Conflict with the Law, Child in Need of Protection/Victim

Giriş

Çocuk ceza yargılamasında aleniyet ilkesi geçerli değildir. Kanun koyucu, CMK (Ceza Muhakemesi Kanunu) ve ÇKK'da (Çocuk Koruma Kanunu) yaptığı düzenlemelerle suça sürüklenen çocukların (SSÇ olarak kullanılacaktır) yargılamalarında kamuya açıklık ilkesinden fedakârlık ederek çocuğun üstün yararı kapsamında kapalı duruşmanın yapılması gerektiğini kanunlaştırmıştır. Özellikle çocuk yargılamasındaki haklara ve ilkelere baktığımızda, mağdur çocuklar açısından son zamanlarda yapılan düzenlemelerle durumun biraz iyileştirildiğini ancak yeterli olmadığını çalışmamızda tartışmaya açacağız. Ayrıca mağdur hakları açısından, baroların çocuk hakları merkezinden atanacak olan zorunlu vekiller tarafından sürecin oldukça hızlı takip edilmesi ve taleplerin yapılması da gerekli olmaktadır. Bunun yerine ayrıca suça sürüklenen çocuklara benzer bir düzenlemenin yapılmasıyla, hem barolardan zorunlu vekil olarak atanan avukatların da iş yükünü azaltacaktır. Olası bir hak kaybının önüne geçilecek ve ülke genelinde yeknesak bir uygulama söz konusu olacaktır.

Çalışmamızda öncelikle aleniyet ilkesi ve kapalı duruşma hakkına yer verildikten sonra, suça sürüklenen çocuklar ve mağdur çocuklar arasında hak dengesinin sağlanması için mevcut düzenlemeler sorgulanacak ve ardından önerilerimiz ortaya konulmaya çalışılacaktır.

I. Kavramlar

A. Ceza Hukuku Bakımından Çocuk

Güncel mevzuata göre gerek korunmaya muhtaç çocuk (mağdur çocuk yerine kullanılmaktadır ve çalışmamızda KMÇ olarak kullanılacaktır) gerekse SSÇ açısından, eğer küçük 18 yaş altındaysa Türk Ceza Kanunu (TCK), ÇKK ve CMK açısından çocuk olarak kabul edilmektedir ve bu yaş grubundaki bireyler açısından çocuklara özgü yargılama kuralları bulunmaktadır. Çocuk Hakları Sözleşmesi'ndeki (ÇHS) istisnayı dikkate almayan TCK düzenlemesinde yaşın kronolojik olarak hesaplanması tercih edilmiştir ve birey ergin kılınsa dahi 18 yaşını tamamlamamışsa çocuk olarak kabul edilmektedir¹. TCK'nın tanımlar maddesinde, 18 yaşının altındaki herkes çocuk olarak tanımlanmıştır². ÇKK m. 3 düzenlemesinden de anlaşılacağı üzere, Türk Medeni Kanunu (TMK) düzenlemesine rağmen³ "18 yaşından daha erken bir yaşta ergin olsa dahi", çocuk olarak kabul edilebilmek için 18 yaşını tamamlamamış olmak yeterlidir⁴. ÇKK'nın TMK'ya göre özel bir kanun olması sebebiyle bu kullanım tercih edilmelidir⁵.

Çocuk kavramının tespitine ilişkin olarak doktrinde de önerildiği üzere, maddi ceza hukuku alanına dair bir husus söz konusu ise fiilin işlendiği zamanki yaşa bakılması gerektiği; ceza muhakemesi hukukuna dair bir işlem söz konusu ise işlem zamanındaki yaşa dikkat edilmesi gerektiği ve işlem anında çocuk olmasının arandığı belirtilmektedir. Yaşa dair esas alınması gereken kriterin ceza muhakemesine ilişkin olup olmamasına göre değişmesi gerektiği, ÇKK'da çocuklara dair işlemlere ait özel bir düzenleme mevcut ise 18 yaş altı çocukların anlaşılması gerektiği doktrinde belirtilmektedir⁶. Esasında gerek SSÇ gerekse

- 1 Esra Alan-Akan, "Soruşturma Evresinde Mağdurun Hakları ve Yükümlülükleri", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 2015, s. 25; Tülay Kitapçıoğlu Yüksel, "Suça Sürüklenen Çocuklara Yönelik Değerlendirme", *Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 2024, s. 71.
- 2 Berrin Akbulut, "Ceza Mevzuatında Çocuk Ve Çocukların Yakalanması, Gözaltına Alınması", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, 2013, Cilt 19, Sayı 2, s. 546.
- 3 Türk Medeni Kanunu'nun 11. maddesine göre: "(1) Erginlik onsekiz yaşın doldurulmasıyla başlar. (2) Evlenme kişiyi ergin kılar." Türk Medeni Kanunu'nun 12. maddesine göre: "(1) Onbeş yaşını dolduran küçük, kendi isteği ve velisinin rızasıyla mahkemece ergin kılınabilir.".
- 4 Bununla beraber yazar bu düzenlemenin bazı suçlar bakımından sorunlu olduğunu belirtmektedir. Açıklamalar için bkz. Akbulut, s. 546.
- 5 Murat Volkan Dülger, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 963.
- 6 Akbulut, s. 563-564; ayrıca bkz. Ceza Muhakemesinde Şüpheli veya Sanık Olan Çocukların Usulî Teminatlarına İlişkin 11 Mayıs 2016 tarihli ve 2016/800/EU sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi Tanımlar adlı m.3/1 göre: "Çocuk ifadesi 18 yaşın altındaki kişiyi ifade eder." m. 3/2 göre ise "Birinci paragrafın (1) maddesine ilişkin olarak, bir kişinin 18 yaşına ulaşmış olup olmadığı belirsiz ise, o kişinin çocuk olduğu varsayılır." <https://eur-lex.europa.eu/>

mağdur çocuklar adalet mekanizmasının uzağında tutulmalıdır. BM ÇHS m. 40/3-b uyarınca “adli kovuşturma olmaksızın” düzenlemelerin yapılması gerektiğini belirtmektedir⁷.

Çocukların yargılanması açısından güncel tartışmalar yaşın düşürülmesine ilişkin olarak devam etse de bu tartışmalar esasında çocuk haklarına ilişkin bugüne kadar elde edilen kazanımdan vazgeçmek olarak nitelendirilebilir. Çocukların 18 yaşını doldurana kadar kapalı duruşma kapsamında yargılanması, esasında çok eski tarihli bir düzenleme değildir. CMK m. 185 düzenlemesinden önce 15 yaşını doldurmuş çocukların yargılamalarında kapalılık ilkesi uygulanmamaktaydı. Mülga CMUK m. 375/1 ve ÇMK m. 6/1 düzenlemeleri, 15 yaş altındaki çocukların yargılamalarında geçerliydi ve Yargıtay, 15 yaşın üzerindeki çocuklara gizlilik ilkesini uygulamamaktaydı. Doktrinde, bu hususların imzacı olduğumuz uluslararası sözleşmelerdeki 18 yaş düzenlemelerine aykırı olduğu belirtilmekte ve Yargıtay uygulaması eleştirilmekteydi⁸.

18 yaşın tespiti, nüfus kayıtlarına göre yapılmaktadır. Çocuğun nüfustaki kaydına göre zorunlu kapalılık uygulanacaktır⁹. SSÇ'nin yaş tespitinde de nüfus kayıtları geçerlidir. Zorunlu kapalılık ilkesinin uygulanmasında failin duruşma günündeki yaşının tespiti gerekir¹⁰.

B. Suça Sürüklenen Çocuk Terimi

SSÇ terimi esasında ÇKK'da düzenlenmiştir ve güncel ulusal mevzuat açısından bu tanım tercih edilmiştir. ÇKK m. 3/1-a uyarınca SSÇ, “*Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu*” ifade eder.

Bununla beraber çocukların her durumda suça sürüklendiğini de kabul etmeyen görüşler bulunmaktadır. Bu bağlamda SSÇ teriminin her durumda somut

legal-content/EN/TXT/?qid=1590686646524&uri=CELEX:32016L0800 (10.04.2026).

7 Detaylı açıklama için bkz. Kitapçioğlu Yüksel, s. 73-74; Çocukların söz konusu olduğu ceza hukuku vakalarında diversiyon düzenlemesi daha uygun düşmektedir. Ancak çalışma konumuz açısından sadece mevcut düzenlemelerdeki çocukların adalet sistemindeki hakları üzerine değerlendirme yapmakla yetinmekteyiz.

8 YCGK 17.11.1986 tarih 5/334 Esas, 518 Kr sayılı ilam ve YCGK 19.10.1987 tarih 2-373 Esas, 481 Kr sayılı ilamları örnek veren Sibel İnceoğlu, “Çocuklara Özgü Yargılama Hukukunda “Gizlilik İlkesinin” Anayasa Hukuku Açısından Değerlendirilmesi”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2002, s. 120; sonradan ilgili yasalarda değişiklik yapılsa da içtihatla değişikliğe gidilmediği eleştirisi için ayrıca bkz. İnceoğlu, s. 122. Güncel mevzuatımızda 18 yaş altı çocuk kabul edildiğinden buna benzer bir tartışma kalmamıştır.

9 Osman Yaşar, Cengiz Otacı, *Yeni İçtihatlarla Uygulamalı ve Yorumlu Ceza Muhakemesi Kanunu (2 Cilt)*, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2025, s. 1665.

10 Mustafa Artuç, Mehmet Tevfik Elmas, *Ceza Muhakemesinde Duruşma Yönetimi ve Yasa Yolları*, 3. Baskı, Adalet Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 169.

olayla bağdaşmadığı ve genel kabul olarak bütün vakalarda çocukların suça sürüklendiğinin kabul edilmesinin mümkün olmadığı doktrinde belirtilerek, SSÇ terimi farklı bir açıdan eleştirilmektedir¹¹.

Yetişkinlerin yargılamasından farklı olarak çocuk ceza muhakemesi SSÇ'ye odaklanmıştır¹². Çocukların psikolojik olarak kamuoyunun odağında olmaktan olumsuz etkilenmeleri olasıdır¹³. Çocukların suça sürüklenme sebepleri arasında çevrenin göz ardı edilmemesi gereklidir. Doktrinde SSÇ'lerin tahliyeden sonra topluma kazandırılmasına imkân verilmesi ile eğitim, boş zaman ve barınma gibi imkânların sağlanması gerektiği de ifade edilmektedir¹⁴.

18 yaşını doldurmasıyla SSÇ, artık yetişkin kategorisinde görülmektedir ve duruşmanın açık yapılması -ileride gerekçeleriyle açıklayacağımız üzere katılmasak da- mevzuatta düzenlenmiştir. Aksi durumda hukuka aykırılık teşkil edeceği Yargıtay kararlarında saptanmıştır¹⁵.

ÇKK'da, CMK'nın aksine, SSÇ terimi tercih edilmektedir. Bu tercih, çocuğun başkaca etmenlerin etkisinde suça sürüklendiğini ve bunda çevre gibi etmenlerin etkili olduğunu ifade eder. Doktrinde SSÇ teriminin kullanılmasının çocuk suçluluğunun kök nedenlerine yönlendirmesi sebebiyle yerinde olduğu vurgulanmaktadır¹⁶. SSÇ kavramının tercih edilmesinin sebebi çocuğun korunması olup bu terimin kullanılmasının esası, SSÇ'lerin gerçekleştirdikleri fiilin sorumluluğunu değerlendirme kabiliyetlerinin azlığıdır¹⁷. Nitekim çocukların gelişim süreçleri devamlılık arz etmektedir.

Doktrinde, çocuğun suç işleminin, bulunduğu toplumdan "bir yardım talebi" olarak nitelendirilmesi gerektiği de belirtilmektedir¹⁸. Tehlikelere açık

11 Bilgehan Savaşçı Temiz, "Çocuk Ceza Adaleti İlkeleri Çerçevesinde 12-15 Yaş Arası Çocukların Cezai Sorumluluğunun Değerlendirilmesi", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 14, Sayı 1, 2023, s. 250.

12 Vahit Yıldırım, *Suçta Sürüklenen Çocukların Soruşturma Evresi*, Adalet Yayıncılık, 2024, s. 54.

13 Günce Artantaş, "Duruşmanın Aleniyeti İlkesi ve Sınırlandırılması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 71, Sayı 1, 2022, s. 422.

14 Gökçe Serim, "Çocuk Suçluluğu", *Kriminoloji Yazıları*, Ed. Türkan Yalçın Sancar, Savaş Yayıncılık, Ankara, 2015, s. 588.

15 Yener Ünver, Hakan Hakeri, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 24. Baskı, Adalet Yayıncılık, Ankara, 2025, s. 569.

16 Kitapçıoğlu Yüksel, s. 71-72.

17 Tufan Şentuna, "Çocuk Suçluluğunun Toplumsal Soruna Dönüşmesinin Değerlendirilmesi", *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*, Cilt 7, Sayı 4, 2023, s. 71.

18 Emine Akyüz, "Suça Sürüklenen Çocukların Hakları", *Suçta Sürüklenen Çocuklar ve Mağdur Çocuklar*, Ed. Haçerli, Süleyman; Sevinç, Bilal; Gürer, Cüneyt; Öner, Muzaffer Cihat, SABEV Yayıncılık, Ankara, 2011, s. 61.

oldukları dönemde, çocukların risklerden uzak tutulması önemlidir¹⁹. Bu terim hem masumiyet karinesi hem de ayırt etme kabiliyetlerinin az olması gerçeğinin bir göstergesi olarak seçilmiştir²⁰.

SSÇ kavramını tercih eden kanun koyucu, bilinçli şekilde şüpheli veya sanık kavramlarını kullanmaktan kaçınmıştır. Bununla beraber SSÇ teriminin kendisinin sorunlu olduğu, masumiyet karinesini ihlal eder şekilde çocuğu sürüklenmek kaydıyla da henüz işlendiği ispatlanmamış bir fiilden dolayı nitelendirme yapıldığı ve Havana Kuralları m. 17'ye²¹ aykırı olduğu doktrinde belirtilmektedir²². Öte yandan ÇKK'da SSÇ yer almasına rağmen, kapalı duruşmayı düzenlediği CMK m. 185/1'e göre sanık kavramının kullanılmasını yerinde bulmuyoruz²³.

Doktrinde bir başka görüşe göre çocuklar açısından da “*şüpheli ve sanık*” kavramının kullanılması gerektiği belirtilmektedir²⁴. Bu görüşe daha önce belirttiğimiz uluslararası sözleşmelerin açık düzenlemeleri çerçevesinde katılmadığımızı belirtmek istiyoruz. Türk çocuk ceza yargılamasında şüpheli veya sanık kavramlarının kullanılmasından imtina edilerek SSÇ kavramının özellikle tercih edildiği anlaşılmaktadır²⁵. Çocuk adaletine ilişkin kararlar bakımından en temelde ele alınması gereken ilke, çocuğun yüksek yararadır. “*Çocukların, bedensel ve psikolojik gelişimleri ile duygusal ve eğitsel ihtiyaçlarının yetişkinlerden farklı olması sebebiyle (...) kanunla ihtilaf halindeki çocukların yetişkinlerden farklı bir muameleye tabi tutulması gerekir.*” ÇHS 10 nolu genel yorum uyarınca bunun gerçekleştirilmesi gereklidir²⁶. Çocuklarla yetişkinlere eşit muamele yapılması çocuklar aleyhine ayrımcılık yaratacaktır. Bu nedenle

19 Emrah Kırmısoy, “Çocuk ve Gençlik Suçluluğuna Müdahale: Almanya Örneği”, *Suçta Sürüklenen Çocuklar ve Mağdur Çocuklar*, Ed. Süleyman Hançerli, Bilal Sevinç, Cüneyt Gürer, Muzaffer Cihat Öner, SABEV Yayıncılık, Ankara, 2011, s. 43.

20 Süleyman Emre Zorlu, Sena Bilgin, “Çocuk Hakları, Tarihi Gelişimi ve Çocuk Suçluluğu”, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 23, Sayı 2, 2024, s. 773.

21 Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları (Havana Kuralları) 17. maddeye göre: “*Gözaltında olan veya muhakeme devam ederken tutuklu bulunan (“yargılanmamış”) çocuklar masum sayılır ve buna göre muamele görürler. (...)*” <https://www.izmirbarosu.org.tr/Upload/files/Sayfalar/merkezler/havana-kurallari.pdf> (10.04.2026).

22 Akbulut, s. 571.

23 Aynı yönde bkz: Suat Yürekli, “Ceza Muhakemesinde Duruşma – Kavram, Hakim Olan İlkeler ve Düzen ve Disiplinin Sağlanması”, *Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, 2024, s. 43.

24 Savaşçı Temiz, s. 250; yazar aynı eserde Çocuklarla ilgili yapılacak olan bütün düzenlemelerde ÇHS, Pekin-Havana-Riyad kuralları ve İHAS'ın gözetilmesi gerektiğini belirtmektedir. Savaşçı Temiz, s.255. Bu gerekçelerle yetişkinler için kullanılan kavramların çocuk ceza yargılamasının ruhuna ve özüne uygun düşmeyeceğini de eklememiz gerekir.

25 Akbulut, s. 220.

26 CRC/C/GC/10, par. 10, s. 5.

belirli yaş gruplarının farklı değerlendirilmesine ihtiyaç vardır ve bu eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmemektedir²⁷.

ÇHS, çocuk yargılamasındaki çocuk haklarının korunması, geliştirilmesi ve standardize edilmesine yardımcı olan önemli bir uluslararası belgedir²⁸. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Genel Yorum No. 10 (2007)- Çocuk Adaletinde Çocuk Hakları başlıklı yorumda, Komite tarafından sunulacak olan raporlarda “*hukukla çatışma halinde çocuk*” kavramının kullanılacağı belirtilmiştir²⁹. Biz de SSC teriminin yerine, 2007 yılında tavsiye edildiği üzere “*kanunla ihtilaf halindeki çocuk*” teriminin kullanılması gerektiğini öneriyoruz³⁰. Yetişkinlerden farklı bir muameleye tabi tutulması amir hüküm olduğundan yetişkinler için kullanılan şüpheli ve sanık kavramlarının çocuklar için uygun olmadığına altını bir kere daha çizmek istiyoruz. Aksi bir yasal düzenlemenin sözleşmeye açıkça aykırılık teşkil edeceğini belirtmemiz mesnetsiz olmayacaktır. Bu sebeple uluslararası metinlerdeki kullanımına uygun olarak ulusal mevzuatta da değişiklik yapılması kanaatimizce yerinde olacaktır.

C. Aleniyet İlkesi

Aleniyet ilkesi, ceza muhakemesi hukukunun önemli ilkelerinden olup adil yargılanma hakkı ile yakından bağlantılıdır. Kamuya açıklık olarak da adlandırılan bu ilke³¹, esasında kamusal bir denetim sağlamaktadır. Yargıya duyulan güvenin sağlanması açısından da önemli bir etkisi vardır³². Nitekim duruşma halkın huzurunda gerçekleşmektedir³³. Aleniyet yani duruşmanın halka açık yapılması, kamusal ilkesinin bir yansımasıdır³⁴. Bu uygulamanın kökleri Aydınlanma dönemine kadar uzanmaktadır³⁵. Esasında anılan ilkenin

27 Açıklamalar için bkz. María José Bernuz Benéitez, Els Dumortier, “Why Children Obey the Law: Rethinking Juvenile Justice and Children’s Rights in Europe through Procedural Justice”, *Youth Justice*, Cilt 18, Sayı 1, 2018, s. 46.

28 Ursula Kilkelly, Louise Forde, Sharon Lambert, Katharina Swirak, *Children in Conflict with the Law: The Rights-Based Framework. In: Children in Conflict with the Law. Palgrave Critical Studies in Human Rights and Criminology*. Palgrave Macmillan, Cham, 2023, s. 8.

29 CRC/C/GC/10, s. 3.

30 Ancak çalışmamızda güncel mevzuata sadık kalarak SSC terimini kullanmayı tercih ettik. Bu hususta kanun değişikliği yapılmasını önermekteyiz.

31 Doktrinde aleniyetin kamu açısından geçerli bir kavram olduğuna dair bkz. Cumhuriyet Şahin, Neslihan Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 15. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 487.

32 İnceoğlu, s.113; Şahin, Göktürk, s. 487.

33 Nur Centel, Hamide Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 22. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2024, s.798.

34 Murat Aydın, *Ceza Hukukunda Mağdur Kavramı, Mağdur Hakları ve Mağdurun İkincil Mağduriyetten Korunması*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023, s. 186.

35 Bahri Öztürk, Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, Esra Alan, Özge Sırma-Gezer, Yasemin F. Saygılar, Özdem Özyayın, Efser Erden-Tütüncü, Mehmet Can Tok, *Ceza Muhakemesi*

“soruşturma aşamasındaki işlemlerin sözlü olarak tarafların tartışmasına sunulduğu için” denetim sağlama işlevi bulunmaktadır³⁶. Anayasa (AY) m. 141 uyarınca aleniyet ilkesinin anayasal bir kural olarak düzenlendiği görülmektedir. Anayasal hak olarak aleniyet uygulanması zorunlu olup, sühjelerin rızaları ile bundan vazgeçmeleri mümkün değildir³⁷. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (İHAS) m.6 uyarınca da duruşmaların aleni yapılacağı düzenlenmiştir. Benzer şekilde CMK m. 182/1’de de bu husus, “*Duruşma herkese açıktır.*” şeklinde tekrarlanmış ve yasal düzenlemeye kavuşmuştur³⁸. CMK m. 182’nin açık düzenlemesinde “herkese” ibaresinin kullanılmasıyla bir sınırlandırma yapılmadığı anlaşılmaktadır³⁹. Bu ilkeye aykırılık mutlak bozma sebebi olarak düzenlenmiştir⁴⁰. Bunun sebebi doktrinde “*keyfiliğin ortadan kaldırılmak istenmesi*” olarak belirtilmektedir⁴¹.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (İHEB) m. 10 ve İHAS m. 6’da davaların aleni görüleceği düzenlenmiş olup alenilik ilkesinin duruşmaya indirgenmemesi gerektiği de doktrinde belirtilmektedir⁴². Aleniyet ilkesi, madde gerekçesinden de yola çıkılarak “duruşma salonuna girişte herhangi bir engel ile karşılaşmaksızın salonunun fiziksel imkânları elverdiği ölçüde kişi tarafından izlenebilmesi” şeklinde tanımlanabilir⁴³. Fiziksel şartlar sebebiyle bazı kimselerin duruşma salonuna alınmaması durumunda, aleniyet ilkesini ihlal etmiş sayılmaz⁴⁴. Pekin Kuralları m. 14 uyarınca çocuğun yaşı göz önünde bulundurularak duruşma salonunun özellikleri değiştirilebilir⁴⁵.

Hukuku (Nazari ve Uygulamalı), 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 138; Ahmet Gökçen, M.Emin Alşahin, Kerim Çakır, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 142.

36 Dülger, s.141; Gökçen, Alşahin, Çakır, s. 142; Veli Özer Özbek, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2025, s. 78.

37 Ünver, Hakeri, s. 90; Özge Sırma, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Adil Yargılanma Hakkı”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, 2008, s.101.

38 Şahin, Göktürk, s. 487; Ünver, Hakeri, s. 88; Mahmut Kaplan, *Ceza Muhakemesinde Mağdur Kavramı ve Mağdur Hakları – Ceza Hukuku Monografileri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 182; Saim Köroğlu, *Ceza Yargılamasında Duruşma Süreci*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2025, s. 81.

39 Feridun Yenisey, Ayşe Nuhoglu, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 13. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2025, s. 778; Dülger, s. 141; Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 78.

40 Öztürk, Tezcan, Erdem, Alan, Sırma-Gezer, Saygılar, Özyayın, Erden-Tütüncü, Tok, s. 138; Gökçen, Alşahin, Çakır, s. 143; Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 78.

41 Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 610.

42 Gözler, Kemal Gözler, Aleni Olan Ne? Duruşma mı, Yargılama mı? <https://www.anayasa.gen.tr/alenilik.htm> (01.03.2026).

43 Şahin, Göktürk, s. 487; Salonun kapasitesine göre duruşmayı izleyebilme imkânı varsa, aleniyet sağlanmış olur. Bkz. Ünver, Hakeri, s.568; Madde gerekçesi için bk. Köroğlu, s. 81, 84.

44 Artuç, Elmas, s. 163.

45 CRC/C/GC/10, par. 46, s. 14.

Aleniyet ilkesi, duruşmayı dinlerken kim olduğuna bakılmaksızın dinleme özgürlüğünü sağlamaktadır⁴⁶. Bu ilke, adil yargılanma hakkının koruma kalkanı içerisindedir⁴⁷. Anayasa Mahkemesi'nin bir kararında vurgulandığı üzere, aleniyet ilkesi adil yargılanma hakkı ile yakından bağlantılı ve onun “zımnı unsuru” olarak da kabul edilmelidir. Aleni yapılan bir yargılama, hükmün açıklığı açısından önemlidir⁴⁸. Duruşmada deliller kamuoyunun gözü önünde tartışıldığı için duruşma kuralı olarak aleni yapılır ve herkese açıktır⁴⁹. Duruşmaların kapalı yapılabilmesi ancak kanunla belirtilmesi durumunda mümkündür⁵⁰.

Esasında aleniyet kamuoyunun yargılamaya ilişkin bilgilendirilmesi anlamına gelmektedir, ilgililer yapılan muhakeme işlemlerinden ve kararlardan bilgi sahibi olur⁵¹. Aleniyetin bir gereği olarak duruşmada duyulanların aktarılabilmesi gerekir⁵², bununla bağlantılı olarak aleniyet ilkesi, vatandaşın basın yoluyla bilgi sahibi olma hakkıyla da yakından ilişkilidir⁵³. Aleniyet ilkesi, kamuoyunun adil bir ceza yargılaması yapıldığına dair güvenini korumaktadır⁵⁴ ve hükümle ilgili herhangi bir şüphe duyulmasını da engelleyici özelliğe sahiptir⁵⁵. Ayrıca doktrinde de haklı olarak belirtildiği üzere bu ilke, halka açık şekilde ithamlardan kurtularak toplum açısından önleme amacına da hizmet eder⁵⁶. Aleniyet ilkesinin uygulandığı duruşmalarda, basın mensupları tarafından bu beyanlar aktarılabilse de ses ve görüntü kaydı alınması CMK

46 Bilgehan Savaşçı, “Haberleşme Özgürlüğünün Kovuşturma Evresinde Sınırlandırılması”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2011, Cilt 24, Sayı 96, s. 280.

47 Ünver, Hakeri, s. 568; Yıldırım, s. 108.

48 “85. Anayasa'nın 36. maddesinde açıkça aleni yargılanma hakkından söz edilmemekle birlikte, adil yargılanma hakkının somut görünüşlerinden biri olan bu hak esasen Anayasa'nın 36. maddesinde yer verilen adil yargılanma hakkının da zımnı bir unsuru olup ayrıca duruşmaların herkese açık olduğunu belirten ve aleniyetin hem kişinin adil yargılanma hakkından yararlanmasına hem de toplumun adalete güvenini sağlamak bakımından kamu yararına hizmet ettiğine işaret eden madde gerekçesi de dikkate alındığında, yargılamanın aleniyetinin yanı sıra hükmün aleniyetine de işaret ettiği anlaşılan Anayasa'nın 141. maddesinin de -Anayasa'nın bütünselliği ilkesi gereği- aleni yargılanma hakkının değerlendirilmesinde gözönünde bulundurulması gerektiği açıktır.” AYM, 08.06.2016, 2014/8870, Sadullah Remzi Karagöz Kararı par.85 <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/8870> (10.04.2026); aynı karar kapsamındaki görüş için bkz. Yaşar, Otacı, s. 1666.

49 Açıklamalar için bkz. Öztürk, Tezcan, Erdem, Alan, Sırma-Gezer, Saygılar, Özyayın, Erden-Tütüncü, Tok, s. 631; Artuç, Elmas, s. 162.

50 Artuç, Elmas, s. 163.

51 Kaplan, s. 181.

52 Şahin, Göktürk, s. 487.

53 Dülger, s. 142.

54 Dülger, s. 702; Yürekli, s. 38.

55 Ünver, Hakeri, s. 567.

56 Savaşçı, s. 281.

m. 183 uyarınca yasaktır⁵⁷. CMK m. 180/5 ve 196/4 uyarınca Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) düzenlemeleri ise duruşmada ses ve görüntü alma yasağının istisnalarıdır⁵⁸. CMK m. 94 uyarınca da SEGBİS kullanılabilir⁵⁹.

Aleniyet yahut kamuya açıklık ilkesi, doğrudan (dolaysız) ve dolaylı olarak ikiye ayrılmaktadır. Duruşma salonunda yapılan takip, dolaysız açıklık olarak nitelendirilir⁶⁰. Duruşma salonunda bulunma doğrudan, duyduklarını aktarma ise dolaylı aleniyet olarak ifade edilebilir⁶¹. Dolaylı aleniyet, kitle iletişim araçları kullanılarak gerçekleştirilebilir⁶². Medyanın kamuoyunu bilgilendirmek için haber vermesi için duruşmalara katılıp izlemesi, dolaylı aleniyet ilkesi olarak tanımlanabilir⁶³. Öte yandan basın mensuplarının kamuoyu ile paylaşımı ise haber şeklinde aktarıldığından dolaylı açıklık olarak nitelendirilir⁶⁴. Ancak bu da ses veya görüntü nakledilmesi suretiyle değil, bilgilendirme şeklinde yapılabilir⁶⁵. Doktrinde aleniyet ilkesinin sadece duruşma olarak değerlendirilmemesi gerektiği, yargılamanın bütününe dair aleniyet söz konusu olması gerektiği ve hatta CMK'nın ilgili maddelerinin hatalı kaleme alındığı da savunulmaktadır⁶⁶.

D. Korunmaya Muhtaç Çocuk

Korunmaya muhtaç çocuk, ÇKK m. 3/a'da tanımlanmıştır. Madde metninde “korunma ihtiyacı olan çocuk” olarak düzenlenmiş ve “*Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliğini tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuk*” olarak tanımlanmıştır⁶⁷. Aynı zamanda çocuğun aile tarafından karşılanması gereken ihtiyaçlarının yerine getirilmemesi durumunda bu ihtiyaçlar devlet tarafından karşılanıyor olsa dahi söz konusu çocuk korunmaya muhtaç çocuk statüsünde olur⁶⁸. Benzer

57 Duruşmanın resmedilmesi ise aleniyet ilkesinin bir uzantısı olarak değerlendirilebilir. Açıklamalar için bkz. Aydın, s. 186.

58 Şahin, Göktürk, s. 490; Ünver, Hakeri, s. 90-91; Artuç, Elmas, s. 170-171.

59 Yenisey, Nuhoglu, s. 777.

60 Sami Selçuk, *Suç Yargılama Sürecinde Duruşma ve Görüşme/Oylama*, İmge Yayıncılık, Ankara, 2024, s. 106.

61 Savaşçı, s. 281; Centel, Zafer, s. 799.

62 Artantaş, s. 423.

63 Savaşçı, s. 282.

64 İnceoğlu, s. 113.

65 Şahin, Göktürk, s. 490.

66 Kemal Gözler, Alenî Olan Ne? Duruşma mı, Yargılama mı? <https://www.anayasa.gen.tr/alenilik.htm> (01.03.2026).

67 Çocuk Koruma Kanunu m.3/a. Çocuk Koruma Kanunu yetişkinler için uygulanmamaktadır. Ömer Uğur Gençcan, *Çocuk Hukuku*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 562.

68 Yıldırım, s. 21.

bir düzenleme olarak mülga Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun m.14 de örnek gösterilebilir, bu hükümde de “korunmaya muhtaç küçük” tanımı kullanılmaktaydı⁶⁹.

Küçüklerin korunması için aleniyete sınırlama getirilebileceği İHAS m. 6/1'nin ikinci cümlesinde açıkça belirtilmektedir⁷⁰. Çocuğun üstün yararının korunması, çocuk ceza muhakemesinin amaçları arasında ilk sıradadır⁷¹. Korunmaya muhtaç çocuklara dair koruyucu veya destekleyici tedbirler verilmesi gerekiyorsa bu kararı verme yetkisi çocuk mahkemesindedir⁷². Çocuklar arasında yaş ayrımı gözetmeksizin tedbir uygulanması, çocuk yargılamasının yetişkinlerden farklı olarak ele alınmasının bir gereğidir. Ancak mevzuatımızda tedbirler sınırlı olarak düzenlenmiştir⁷³.

Çocukların ifadesi alınırken ses ve görüntü kaydı yasal bir zorunluluktur ve bu kayıtlar CMK m. 52/3-4 uyarınca sadece ceza muhakemesinde kullanılabilir. Çocukların mutlaka uzman bir kişi eşliğinde tanıklığına başvurulmalıdır⁷⁴. CMK m. 236/4 uyarınca mağdur çocukların ifade ve beyanlarının özel ortamda alınabileceği düzenlenmiştir. CMK m. 236/5 açısından ise mağdur çocukların ifadelerinin buna dair merkezde ve Cumhuriyet savcısı gözetiminde uzman ile birlikte alınması esastır.

II. Kapalı Duruşma Yapılmasıyla Bağlantılı Haklar ve İlkeler

A. Sadece Suça Sürüklenen Çocuk Açısından

Duruşmanın kapalı yapılması, şüpheli ve sanık hakları açısından muhakkak değerlendirilmelidir. Savunma hakkı, SSC'nin muhakeme sürecinde de önemlidir. Duruşmada savunma hakkını kullanan SSC'nin kendisini savunabilmesi için müdafiden yardım alması gereklidir. Savunma hakkının tam olarak yerine getirilmesi için aynı zamanda çocuğun yanında bir uzmanın bulunması da sağlanmaktadır⁷⁵. Çocukların ÇHS m. 40/2 uyarınca sahip olduğu adil yargılanma hakkı kapsamındaki garantiler çocuk adalet sürecinde korunmalıdır⁷⁶. ÇHS, çocukların bir süje olarak görülmesini sağlayan haklar bahsetmiştir⁷⁷. Savunma hakkıyla bağlantılı olarak adil yargılanma hakkının

69 kanuntbmmco6302253.pdf (01.03.2026).

70 Dülger, s. 702.

71 Alan-Akcan, s. 22.

72 Gençcan, s. 572.

73 Süleyman Özar, “Suça Sürüklenen Çocuğun Ceza Ve Güvenlik Tedbiri Sorumluluğu”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Sayı 55, 2023, s. 132.

74 Ünver, Hakeri, s. 719.

75 Yıldırım, s. 49.

76 CRC/C/GC/10, par.40, s. 12 vd.

77 Bernuz Beneitez, Dumortier, s. 37.

sağlanması, SSC açısından da önemlidir. Bu kapsamda adil yargılanma hakkının sağlanması, suçlamayı öğrenmesi yani nitelikli aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi ile olur. Bu durumda aydınlatmanın çocuğun yaşına uygun ve anlayacağı dilden gerçekleştirilmesi gereklidir. SSC'nin hem suçlama hem de hakları açısından aydınlatılması önemlidir⁷⁸. SSC'nin nasıl bir duruşma süreci geçireceği, zorunlu kapalılığın anlamı ve duruşmadaki hususların başkalarıyla paylaşamayacağı yönünde de aydınlatılması gerekir.

Çocukların katılım hakkı, kendileriyle ilgili konularda kararları yönlendirebilme yetkisinin tanınması olarak belirtilebilir. Böylece onların yaşadıkları ailede ve sosyal çevrede etkin şekilde var olmaları da sağlamaktadır⁷⁹. Çocukların katılım hakkının sağlanması, ÇHS m. 12 uyarınca çocuk yargılamalarında dikkat edilmesi gereken ilkelerdendir. Bu ilkeler uyarınca susma hakkını kullanmayan SSC'nin görüşlerini özgür biçimde anlatabilmesinin sağlanması gerekir. Çocuğun yaşına uygun şekilde karar sürecine katılımın sağlanması önemlidir⁸⁰. ÇHS m. 12 çocuğun katılım hakkını sınırlandırmamıştır. Devletlere bir takdir marjı tanınmış olsa da bu hakkın kullanılmasının engelleyecek şekilde yorumlanarak uygulanması, bu hakkı ihlal edecektir⁸¹. Pekin Kuralları m. 14 uyarınca çocuğun yaşı göz önünde bulundurularak duruşma salonunun özellikleri değiştirilebilir⁸². Mevzuatımız açısından da SSC sadece bir kez dinlenebilir ve ifadesinin uzman tarafından adli görüşme odası (AGO) olarak isimlendirilen yerde alınması gerekir⁸³. Kanaatimizce bu yorum, 2. grup küçükler açısından AGO kullanımına dayanak olarak gösterilebilir.

Çocuğun yasal süreçleri hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Savunmasını hazırlayabilmesi için ücretsiz hukuki yardım alabilme hakkı vardır⁸⁴. Gerek hukuki yardım alacağı müdafî gerekse sosyal çalışmacı ile birlikte hareket edilerek bu gerçekleştirilebilir.

78 Yıldırım, s. 51.

79 Benzer şekilde bkz. Zeynep Bahadır, "BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Çerçevesinde Medenî Usûl Hukuku Bakımından Çocuğun Katılım Hakkı", *Adalet Dergisi*, Sayı 70, 2023, doi:10.57083/adaletdergisi.1285750 (30.10.2025), s. 216.

80 CRC/C/GC/10, par.43,44,45, s. 14; "... çocuğa görüşlerini özgürce ifade etme fırsatı verilmeli ve bu görüşlere, çocuğun yaşı ve olgunluğuna uygun olarak gereken ağırlık verilmelidir (madde 12 (1)), tüm çocuk adalet süreci boyunca. Bu, çocuğun, yargılamaya etkin bir şekilde katılabilmesi için, yalnızca suçlamalar ..hakkında değil, aynı zamanda çocuk adalet süreci ve olası tedbirler hakkında da bilgilendirilmesi gerektiği anlamına gelir." CRC/C/GC/10, par. 44, s. 14.

81 Bahadır, s. 218.

82 CRC/C/GC/10, par.46, s. 14.

83 Dülger, s. 971.

84 CRC/C/GC/10, par.49, s. 15.

CMK m. 183'teki yasak ile lekelenmeme hakkı ve kişisel veriler korunmaktadır. Hakların çatışması açısından değerlendirildiğinde ise basının haber verme özgürlüğünden daha üstün tutulmuştur⁸⁵. CMK m. 183 kapsamındaki düzenlemeye benzer şekilde, kanaatimuzce kapalı duruşmanın gizliliğinin ihlali de lekelenmeme hakkıyla bağlantılı bir düzenlemedir⁸⁶.

B. Hem Suça Sürüklenen Çocuk Hem Korunmaya Muhtaç Çocuk Açısından

Çocuğun yüksek yararı ilkesinin SSC veya KMÇ ayırmaksızın her çocuk açısından uygulanması gerekir. ÇHS m. 3 uyarınca çocuk ceza hukuku açısından da geçerli bir ilke⁸⁷ olduğundan, çocuklarla ilgili davalarda hem SSC hem de KMÇ'nin yüksek yararı ilkesinden faydalanılmalıdır. Somut olayın özelliklerine göre çocuğun yüksek yararının tespiti oldukça güçleşebilir bu durumda da gerekirse en yüksek yararın ne olduğunu belirlemeye ilişkin bilirkişiye dahi başvurulabileceği doktrinde belirtilmektedir⁸⁸. Çocukların ÇHS m. 40/2 uyarınca sahip olduğu adil yargılanma hakkı kapsamındaki garantiler çocuk adalet sürecinde korunmalıdır⁸⁹. Çocuk haklarının sadece sözleşmelerde yer alması yeterli değildir. Nasıl uygulandığı ve devletlerin bu kurallara uyup uymadığının da denetimi gereklidir. Örneğin katılım hakkının gerçekten sağlanıp sağlanmadığı da önem taşımaktadır⁹⁰. Sadece kâğıt üzerinde bu hakkın var olması ona uyulduğu anlamına gelmemektedir.

Çocukların katılım hakkının sağlanması, ÇHS m.12 uyarınca çocuk yargılamalarında dikkat edilmesi gereken ilkelere dendir. Bu sebepler eğer susma hakkının kullanmıyorsa, çocuğun görüşlerini özgür biçimde anlatabilmesinin sağlanması gerekir. Çocuğun yaşına uygun şekilde karar sürecine katılımın sağlanması önemlidir⁹¹. Katılım hakkı kapsamında çocuk aktif bir konumdadır ve kendisini ilgilendiren kararı şekillendirebilecek güçtedir. Katılım hakkı salt çocuğun dinlenilmesinden ibaret bir hak değildir, bu sebeple pasif bir şekilde kendisi ile ilgili varılacak olan kanaate uyması için zorlanamaz. Doktrinde de bu hakkın dinlenilme hakkından daha geniş kapsamlı olarak nitelendirilmesi

85 Yürekli, s. 45; ayrıca doktrinde CMK m.183'ün duruşma salonundan görüntü ve ses nakline yasak getirmesi sebebiyle aleniyeti yasaklayan başka bir madde olduğu da belirtilmektedir. Aydın, (Aleniyet İlkesi...), s. 406.

86 Aynı yönde bkz: Artantaş, s. 422.

87 Merve Çetiner, *Türk ve Alman Hukukunda Suç Mağduru Çocuğun Korunması*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2025, s. 82-83.

88 Yıldırım, s. 60.

89 CRC/C/GC/10, s. 6.

90 Bernuz Beneitez, Dumortier, s. 41.

91 "...çocuk ceza adaleti süreci boyunca çocuğun yaşı ve olgunluğuna bağlı olarak görüşlerine ağırlık verilmelidir." CRC/C/GC/10, par. 44, s. 14.

gerektiği belirtilmektedir⁹². Bununla beraber katılım hakkı, çocuğun maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı ile de yakından bağlantılıdır⁹³.

Hem ÇHS'de hem de ÇKK m. 12'de çocukların haklarında verilecek olan kararlar açısından bilgilendirilmesi ve bunlara katkıda bulunabilmesi düzenlenmiştir⁹⁴. Bu hakkın kullanımı açısından çocukların anlama kapasiteleri, yaşları ve iradeleri dikkate alınacaktır⁹⁵. Hem SSÇ hem de KMÇ açısından bu hak bulunmaktadır. Alman çocuk ceza adalet sisteminde de çocuklara kararlara katılım hakkı sağlamaktadır, bu hak çocuğu destekler ve gelişimine yardımcı olur⁹⁶. Bu nedenle çocuklar kendileri ile ilgili kararlarda, algılama kapasitelerine göre katılım hakları teşvik edilmelidir⁹⁷. Bunun yerine getirilmesinin önünde engel teşkil eden ve baskı yaratan durumlar olmamalıdır⁹⁸. Kapalı duruşma hakkı, çocukların katılım hakkından faydalandırılabilmesi için önemlidir. Bu nedenle kanaatimizce hem SSÇ'nin hem de KMÇ'nin bu hakkı kullanabilmesi için düzenlemeler eşit şekilde yapılmalıdır.

Çocuklar arasında ayrımcılık yaratabilecek hiçbir uygulama kabul edilemez⁹⁹. Çocuklar ayrımcılıktan da korunmalıdır. ÇHS m. 2, İHAS m. 14 uyarınca ayrımcılık yasaklanmıştır¹⁰⁰. Çocuk ceza hukukumuzun ilkeleri arasında çocuklara karşı ayrımcılığın önlenmesi zikredilmektedir¹⁰¹. Her çocuk; hak ve özgürlüklerden eşit şekilde, ayrımcılığa uğramadan faydalanmalıdır. Bu devletler açısından aktif bir yükümlülük taşımaktadır. Var olan ayrımcılıkların ortadan kaldırılması zorunluluğu anlamına gelir¹⁰². Ayrımcılık ÇKK'daki tedbirler açısından da yapılamaz. SSÇ açısından ÇKK'daki tedbirlerin uygulanmasında mevzuat engeli bulunmamaktadır. ÇKK m. 5 kapsamında bu yoruma varılabileceği de doktrinde belirtilmektedir¹⁰³.

Bununla beraber çocuğun üstün yararı uyarınca mağdur çocukların duruşmalarının kapalı yapılması, kamuoyunun mağdur çocuğa ilişkin bazen

92 Bahadır, s. 217; benzer şekilde bkz. İdil Tuncer Kazancı, "Hukukî Dinlenilme Hakkı ve Çocuğun Katılma Hakkı Bağlamında Yargılamada Çocuğun Dinlenilmesi", *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1, 2023, doi:10.54699/andhd.1218914 (05.03.2026), s. 61.

93 Demir, Cansu Selmin, *Çocuk Ceza Yargılamasının Çocuk Hakları Bağlamında Değerlendirilmesi*, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2025, s. 216.

94 Yıldırım, s. 47.

95 Çetiner, s. 90.

96 Kırmısoy, s. 52.

97 Yıldırım, s. 48.

98 Çetiner, s. 91.

99 Detaylı açıklamalar için bkz. Çetiner, s. 80.

100 Yıldırım, s. 55.

101 Öztürk, Tezcan, Erdem, Alan, Sırma-Gezer, Saygılar, Özyayın, Erden-Tütüncü, Tok, s. 856.

102 Çetiner, s. 81.

103 Savaşçı-Temiz, s. 257.

özel kişisel verileri de dahil olmak üzere “aşırı bilgi” almasını da engelleyecektir. Aleni duruşmaya dair içerikler basında ve sosyal medyada aktarılabileceğinden, unutulma hakkı açısından da sorun yaratacağı açıktır. Kamuoyunun mağdur çocuğa dair verilere kolaylıkla ulaşabilmesi, çocuğun üstün yararı açısından kısıtlanmalıdır. SSC ve mağdur çocuklara dair kişisel veriler, yeni medyanın özelliği sebebiyle hızla yayılabilir. Bu da çocuklara dair riskler oluşturabilir¹⁰⁴. Unutulma hakkının korunması bakımından kanaatimizce bu yasağa aykırı davrananlara ilişkin olarak gerekli yaptırım uygulanmalıdır.

Özel hayata tam saygı hakkı olarak nitelendirilen bu hak, bir çocuğun gizliliğinin yargılamanın bütün aşamalarında korunmasını zorunlu kılmaktadır. ÇHS m. 16’da düzenlenen bu hakkın kapsamına çocuğun hakkında nihai karar verilmesine kadar geçen süre dahildir ve kimliğin tespitine yarayacak şekilde yayın yapılmaması da gerekmektedir. “Çocukların basın bülteni aracılığıyla tanınabilir olmaması garanti altına alınması ve bunun ihlali durumunda gazetecinin ceza hukuku yaptırımıyla cezalandırılması” sözleşmenin genel yorumunda açıkça belirtilmektedir¹⁰⁵. Çocuk yargılamalarında aleniyetin kaldırılarak yargılamanın tarafları dışındaki üçüncü kişilere gizli yapılması gerekir. Ayrıca Pekin Kuralları m. 21’de bunu düzenlemektedir¹⁰⁶.

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi’nin Suç Mağduru ve Tanığı olan Çocukları ilgilendiren Konularda Adaletle İlişkin Rehber İlkeleri - Suç Mağduru ve Tanığı Çocuklar için Adalet İlkeleri Model Yasa’nın mağdur ve tanık çocukların mahremiyetinin ve sağlığının korunmasına yönelik önlemleri düzenleyen madde 28/1-f uyarınca duruşmanın kapalı yapılabilmesi mümkündür¹⁰⁷. CRC/C/GC/12 par. 57’de vurguladığı üzere; “Ceza yargılamalarında, çocuğu ilgilendiren tüm konularda çocuğun görüşlerini özgürce ifade etme hakkına

104 Açıklamalar için bkz. Kitapçioğlu Yüksel, s. 84-85.

105 “...Kanunla çatışan bir çocuğun gizlilik hakkını ihlal eden gazeteciler, disiplin cezasıyla ve gerektiğinde (örneğin tekrar eden suç durumunda) cezai yaptırımlarla cezalandırılmalıdır.” CRC/C/GC/10, par. 64, s. 18.

106 Duruşmanın kapalı yapılmasına ilişkin düzenleme için bkz. CRC/C/GC/10, par. 65, Damgalanmayı ve/veya ön yargıların önlenmesi amacıyla SSC yargılamalarındaki kayıtların aynı kişinin yetişkin olduğundaki davalarında kullanılmamalıdır veya bu kayıtlara dayanılarak yaptırım arttırılmamalıdır. bkz. CRC/C/GC/10, par. 66, s. 18-19; Pekin Kuralları m. 21.1 “Çocuk suçlulara ilişkin kayıtlar kesinlikle gizli tutulacak ve üçüncü şahıslara kapalı olacaktır. Bu kayıtlara erişim, yalnızca ilgili davanın sonuçlandırılmasıyla doğrudan ilgili kişiler veya usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş diğer kişilerle sınırlı olacaktır.” Pekin Kuralları m. 21. 2 “Çocuk suçlulara ait kayıtlar, aynı suçlunun yer aldığı sonraki davalarda yetişkin yargılamalarında kullanılmayacaktır.” <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-standard-minimum-rules-administration-juvenile> (10.04.2026)

107 Suç Mağduru ve Tanığı Çocuklar için Adalet İlkeleri, s. 21.

*her aşamada tam olarak saygı gösterilmeli ve uygulanmalıdır*¹⁰⁸.” Çocukların mağdur olduğu dosyalarda zorunlu kapalılık düzenlemesi, çocukların kendilerini özgürce ifade edebilmeleri için elzemdir.

Çocuk hakları, insan haklarının önemli bir parçasıdır ve bunun gerektirdiği standartların sağlanıp sağlanmadığının takibi barolar tarafından yapılabilir. Hem mağdur çocuk hem de sanık açısından, tarafların zorunlu avukatlarının dışında ayrıca baroların da davayı takibi sağlanmalıdır. Duruşma halka kapalıdır ancak bu kapalılık barolar için geçerli değildir. Avukatlık Kanunu’nda Baroların kuruluş ve niteliklerinin düzenlendiği 76. maddesinde “*Barolar; ... hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak, ... amacıyla tüm çalışmalarını yürüten, tüzel kişiliği bulunan, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır.*” Düzenlemesi yer almaktadır. Bu düzenleme uyarınca, ilgili baroların Çocuk Hakları Merkezi tarafından görevlendirilecek bir avukat tarafından, ayrıca düzenleme yapılmasına ihtiyaç olmaksızın duruşmanın takip edilebileceği kanaatindeyiz. Ancak çocuklara dair davalarda, çeşitli STK’lar da davayı takip etmek istemektedir ve kamuoyu denetimi açısından da bunun sağlanması oldukça önemlidir. STK’lar tarafından takip edilmek istenen dosyalarda, ilgili STK kapsamında duruşmaya katılacak kimseler eğer avukat değilse bu konuya dair düzenlemenin ÇKK’da açıkça kaleme alınması gerekir. Öte yandan bağlı bulunduğu baroyu bilgilendirmek kaydıyla ilgili STK avukatı duruşmayı takip edebilir. Kapalı duruşmalarda duruşmanın yönetimi hâkim/başkanda olduğundan duruşmayı takip etmeden önce ilgili baro tarafından takip edecek olan avukat/avukatların isimleri bir yazı ile bildirilebilir. Duruşma tutanağına isimlerin kaydedilmesi suretiyle davanın barolar tarafından takibi mümkündür. Dosya hâkiminin tayin vb. sebeplerle değişebilmektedir. Bu nedenle Avukatlık Kanunu m. 76 kapsamında dosya takibi için celseleri takip eden avukatların değişmesinin hak kaybı yaratmayacağı düşüncesindeyiz. Ancak mutlaka duruşmada bulunan avukatların tutanakta isimlerinin yer alması ve imza ettirilmesi gerekir.

Öte yandan doktrinde “çocuğun kendi görüşlerini serbestçe oluşturabilme” yeteneğinin varlığı durumunda katılma hakkını kullanabileceği belirtilmektedir¹⁰⁹. Kanaatimizce çalışma konumuzun dışında kalması sebebiyle medeni yargulamalara değinmeksizin, ceza muhakemesi hukukunda gerek SSC gerekse mağdur çocuğun katılım hakkı daha geniş ele alınmalıdır. Her şeyin delil olabileceği ve resen araştırma ilkesinin geçerli olduğu davalar açısından

108 CRC/C/GC/12, par. 57, s. 16.

109 Tuncer Kazancı, s. 76.

özellikle katılım hakkının daha geniş yorumlanabileceği belirtilebilir. Kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirebilme hakkı açısından da kendisi ile ilgili kararlarda görüş belirtebilmesi gerekir. Maddi gerçeğin ortaya çıkartılabilmesi için karardan doğrudan etkilenecek olan çocukların katılımının sağlanması önemlidir.

III. Suça Sürüklenen Çocuk Açısından Zorunlu Kapalılık

A. CMK m. 185 Kapalı Duruşma

SSÇ'nin yargılandığı ceza davalarında emredici bir hüküm olarak CMK m. 185 yer almaktadır¹¹⁰. Zorunlu kapalılık madde başlığı ile yapılan düzenleme uyarınca “*Sanık, on sekiz yaşını doldurmamış ise duruşma kapalı yapılır; hüküm de kapalı duruşmada açıklanır.*” Çocuk Koruma Kanunu’nda yer alan SSÇ’terimi, CMK’da kullanılmamış, sadece sanık olarak nitelendirilmiştir¹¹¹. Bu düzenlemeye SSÇ ibaresinin getirilmesi mevzuatta birlik sağlamak açısından da önemlidir¹¹². Bu düzenleme uyarınca SSÇ, 18 yaşını tamamlar tamamlamaz duruşma açık şekilde görülecektir¹¹³. Çünkü sanığın duruşma esnasındaki yaşına göre duruşmanın kapalı veya açık yapılacağı belirlenmektedir¹¹⁴. Eğer sanık duruşma esnasında 18 yaşını geçerse, duruşmanın açık olarak sürdürülebilmesi için kapalılık kararının kaldırılması gerekir¹¹⁵. AY m. 141/2 ve CMK m. 185 uyarınca SSÇ bakımından duruşmanın kapalı yapılması, anayasal ve yasal alt yapısı olan bir zorunluluktur¹¹⁶. Bu hususta mahkemeye takdir hakkı verilmemiştir¹¹⁷. SSÇ için kapalı duruşmanın dayanaklarından birisi de CRC/C/GC/12 par. 61’dir¹¹⁸. Herhangi bir takdir hakkı tanınmayarak kanaatimizce oldukça yerinde bir düzenleme yapılmıştır.

SSÇ’nin önündeki en önemli engel damgalanmadır. Hem toplum hem de bireysel açıdan damgalanma, SSÇ’nin topluma yeniden entegre olmasının önüne geçip onu yeniden suça sürükleyecektir¹¹⁹. Kapalı duruşmanın adil

110 Şahin, Göktürk, s. 489; Dülger, s. 970; Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 609.

111 Köroğlu, s. 82.

112 Yüreklı, s. 43.

113 Şahin, Göktürk, s. 489; Yaşar, Otacı, s. 1665; Yüreklı, s. 43; Savaşçı, s. 284.

114 Köroğlu, s. 82.

115 Artuç, Elmas, s. 169.

116 Yenisey, Nuhoglu, s. 782; Kaplan, s. 182; Savaşçı, s. 284.

117 Yaşar, Otacı, s. 1665.

118 CRC/C/GC/12, s. 16: “*Yasalarla ihtilafı çocuğun mahkemesi ve diğer dinlemeleri kapalı kapılar ardında gerçekleştirilmelidir. Bu kuralın istisnaları çok sınırlı olmalı, ulusal mevzuatta açık bir şekilde tanımlanmış olmalı ve çocuğun yüksek yararı gözetilmiş olmalıdır.*”

119 Serim, s. 589.

yargılanma açısından olumlu etkisi, maddi gerçeğin ortaya çıkması için de önemlidir. Çocuklar duruşma salonundaki kalabalıktan çekinerek doğruyu söylemekten çekinebilirler¹²⁰. CRC/C/GC/12 par. 34'te vurgulandığı üzere; *“Bir çocuğun, çevre korkutucu, düşmanca, duyarsız veya yaşına uygun olmadığı durumlarda etkili bir şekilde duyulması mümkün değildir. Yargı süreçleri hem erişilebilir hem de çocuğa uygun olmalıdır. Çocuk dostu bilgilerin sağlanması ve iletilmesi, kendi haklarını savunabilmesi için yeterli destek, uygun şekilde eğitilmiş personel, mahkeme salonlarının tasarımı, hakim ve avukatların giyimi, görme perdeleri ve ayrı bekleme odalarına özel dikkat gösterilmelidir”*¹²¹. Çocukların açıklık ilkesinin istisnası olarak, kapalı oturumda dinlenmesi gerektiği de CRC/C/GC/12 par. 42 uyarınca belirtilmektedir¹²².

SSÇ açısından duruşma kapalı yapılmalı ve hüküm de kapalı duruşmada açıklanmalıdır¹²³. Kapalı duruşma açısından yayın yasağı mevcuttur¹²⁴. İstinafta da kapalı duruşma hakkı devam etmektedir¹²⁵. Çocukların kimlikleri saklanarak asla yayınlanmamalı ve ceza muhakemesi işlemleri gizli olarak yerine getirilmelidir¹²⁶. Zira kamuoyunun aşırı ilgilendiği davalarda duruşmanın aleniyeti olumsuz sonuçlar doğurabilir.

Duruşmanın kapalılığına rağmen duruşma salonunun girişine isimler ve suçları içeren duruşma listesinin asılması yahut SSÇ'nin isminin koridorda mübaşir tarafından yoklama yapılmak amacıyla bile olsa seslenilmesi, dosyaya aleniyet kazandırabilecek uygulamalardır¹²⁷. Bunlardan kaçınılması gerekir. Kamuoyu önünde ve medyanın aşırı ilgisi ile SSÇ'nin savunma yapabilmesi zorlaşacağından, çocuk ceza yargılaması gizli yürütülmektedir ve bu bir gereklilik olarak gözükmektedir¹²⁸. Bununla beraber duruşmanın kapalılığı aslında anayasal bir kuraldır¹²⁹. Çocukların topluma kazandırılması açısından da önemlidir¹³⁰. AY'de çocuk yargılamaları açısından açıkça gizlilik prensibi düzenlemesi bulunmasa dahi, doktrinde AY m. 141/2

120 İnceoğlu, s. 114.

121 CRC/C/GC/12, par. 34, s. 12.

122 CRC/C/GC/12, par. 42, s. 13.

123 Ünver, Hakeri, s. 569; Yaşar, Otacı, s. 1665.

124 Yaşar, Otacı, s. 1672.

125 Kaplan, s. 237.

126 Akyüz, s. 63.

127 Demir, s. 215.

128 Hatta bunun sağlanması devlet açısından bir yükümlülüktür. Bu görüş için bkz. İnceoğlu, s. 119.

129 Köroğlu, s. 81.

130 İnceoğlu, s. 114.

ve 41 ila 36. maddeler beraber değerlendirilerek bu sonuca varılabileceği belirtilmektedir¹³¹.

B. Kapalı Duruşmaya İlişkin Uygulamadaki Sorunlar

1. Yargılama Devam Ederken Çocuğun 18 Yaşını Tamamlanması

SSÇ, 18 yaşını tamamladığında duruşmanın zorunlu kapalılığı sona erecek ve hem duruşmalar aleni olarak görülecek hem de hüküm de kamuya açık şekilde açıklanacaktır¹³². Yaş almasıyla beraber duruşmanın açık yapılmasının zorunlu olduğu ancak SSÇ sıfatının devam ettiği görüşü de vardır¹³³. 18 yaşın tamamlanmasıyla halihazırda ayrı olan duruşmaların birleştirilmesi suretiyle yargılamaya kamuya açıklık ilkesine uygun olarak devam olunması halinde; çocuğun kamuoyu tarafından örselenebileceği ve geleceğini olumsuz etkileyebileceği belirtilmektedir¹³⁴. Kapalı duruşmadan açık duruşmaya dönülmesi durumunda, aleniyet ilkesi geçerli olduğundan doktrinde ÇHS m. 40/2-vii ve Uygulama Yönetmeliği m. 22 gerekçe gösterilerek buna dair koruma gerektiği vurgulanmaktadır¹³⁵. Çocuklara dair verilen güvenlik tedbirlerinin çocuğun reşit olmasıyla kendiliğinden sona ermemesi gerektiği, rızanın alınması suretiyle tedbire devam edilebilmesi ÇKK m. 7/6 uyarınca mümkündür¹³⁶. Kanaatimizce benzer düzenlemeler çocuğun rızasıyla 18 yaşının doldurduktan sonra duruşmanın kapalılığının devam etmesi açısından da yapılmalıdır. AB 2016/800 sayılı Direktif m.2/3 uyarınca¹³⁷ çocukken işlenen suçlara dair usuli korumaların şartlar elveriyorsa 21 yaşına kadar sürdürülebileceğini düzenlediğini ayrıca belirtmemiz gerekir.

131 İnceoğlu, s. 119.

132 Centel, Zafer, s. 801; “Zorunlu kapalılık; kanun koyucu çocukların korunması amacıyla genel kurula bir istisna getirmiş ve çocuklara ilişkin yapılan duruşmanın zorunlu olarak kapalı yapılmasını düzenlemiştir. Bu düzenleme İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 6. maddesinin 1. fıkrasına da uygundur. Zorunlu kapalılık durumunda duruşmalar mutlaka kapalı oturumda yapılır, kararın da kapalı oturumda verilmesi gerekmektedir. Kanun koyucu bu konuda hâkime takdir hakkı tanımamıştır. Ancak yargılama sırasında sanığın on sekiz yaşını doldurması durumunda ihtiyarı kapalılık gereğince mahkeme tarafından verilmiş bir karar bulunmaması hâlinde genel kural gereğince duruşmanın açık yapılması gerekmektedir.” Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 12.06.2018 tarihli ve 2017/625 E., 2018/275 K. sayılı karar <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2017-625-k-2018-275-t-12-6-2018> (10.04.2026).

133 Köroğlu, s. 82.

134 Yürekli, s. 43.

135 Akbulut, s. 560.

136 Özar, s. 130.

137 Ceza Muhakemesinde Şüpheli veya Sanık Olan Çocukların Usuli Teminatlarına İlişkin 11 Mayıs 2016 tarihli ve 2016/800/EU sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi m.2/3 uyarınca “Üye Devletler, ilgili kişinin 21 yaşına ulaşması durumunda bu Direktifi uygulamaya karar verebilirler.” <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1590686646524&uri=CELEX:32016L0800> (10.04.2026).

SSÇ yargılamalarında 18 yaşını doldurmakla birlikte, duruşmaya açık mı yoksa kapalı mı devam edileceği önem arz etmektedir. Gizliliğin önemli bir yansıması, doktrinde de belirtildiği üzere sosyal inceleme raporu (SİR) gibi gizli kalması elzem olan belgeler açısından kritik öneme sahiptir¹³⁸. Doktrinde SİR, SSÇ'lerin suça neden yöneldiğine dair sebepleri içerdiği gibi aynı zamanda verilmesi önerilen yaptırımın gerekliliğine dair gerekçeleri barındıran “sosyolegal” belge olarak ifade edilmektedir¹³⁹. SİR, yaş ayrımı gözetmeksizin çocuk yargılamalarında muhakkak başvurulması gereken bir bilirkişi değerlendirmesidir¹⁴⁰ ve ÇKK m. 35 açısından mahkeme tarafından ele alınması gereken önemli bir belgedir. Zira çocuğun durumu hakkında detaylı bilgi vermektedir¹⁴¹. SİR; çocukların neden suç işlediği, çocukların gelişimi, olayın öncesi ve sonrası ile olay anını ayrıca ileride suçtan tamamen soyutlanmış bir gelecek, önerilen tedbirleri vb. içermektedir¹⁴². Çocuğun topluma entegre olması açısından da oldukça önemli olan bu belgelerde, SSÇ'nin ihtiyaçlarına dair değerlendirmeler yer almaktadır¹⁴³.

ÇKK m. 35 uyarınca Çocuk mahkemesi SİR ile bağlı olmasa da ÇKK m. 35/3 uyarınca neden SİR yaptırmadığını gerekçeli kararda belirtmesi gerektiğinden, çocuk ceza yargılamasında kilit önem taşımaktadır. ÇKK m. 35/3'te yer alan bu düzenlemenin değiştirilmesi gerektiğini ve her durumda SİR alınması gerektiği kanaatindeyiz. Çünkü SİR, SSÇ'nin fiiline dair ve neden suça sürüklendiğine dair önemli ayrıntıları içeren belgedir. Keza denetim muhakemesi açısından da önem arz etmektedir. SİR, SSÇ'nin kişiliğine dair önemli ipuçlarını barındırır ve onun üstün yararı açısından da bu raporun düzenlenmesi önemlidir¹⁴⁴.

2. Yetişkinlerle Beraber Yargılama

SSÇ ile birlikte yetişkinlerin iştirak halinde işlediği iddia edilen suçlar açısından davalarının mümkün mertebe birleştirilmeden ayrı ayrı görülmesi gerekir. Doktrinde mümkünse ayrı görülmesi ancak eğer birleştirilecek ise muhakkak kapalı duruşma yapılması gerektiği belirtilmektedir¹⁴⁵. Eğer birleştirmeye

138 Akbulut, s. 582.

139 Burcu Dönmez, “Çocuk Soruşturma ve Kovuşturmasında Görev Alan Kurum ve Görevliler”, *Yaşar Hukuk Dergisi*, 2024, Cilt 6, Sayı 2, s. 211.

140 Savaşçı-Temiz, s. 258.

141 Özar, s. 121.

142 Kırımsoy, s. 50.

143 Dönmez, (Çocuk Soruşturma...), s. 212.

144 Ancak uygulamada SİR'lerin çok sağlıklı düzenlenmediği ve nasıl bir yaptırımın uygulanması gerektiğine dair değerlendirmelerin içermediği ev ziyaretlerinin gerçekleştirilmeden hazırlandığı da belirtilmektedir. Detaylı açıklamalar için bkz. Dönmez, (Çocuk Soruşturma...), s. 215.

145 Aynı görüşte bkz. Akbulut, s. 568.

karar verilecekse bunun genel mahkemede yapılacağı belirtilmektedir¹⁴⁶. SSÇ ile birlikte yetişkinlerin davası birlikte görüldüğünde, kapalılık kararının açık duruşmada verilmesi gerektiği doktrinde belirtilmektedir¹⁴⁷. SSÇ 18 yaşını tamamlamamışsa, yetişkinlerle beraber görülen davalarda hükmün kapalı duruşmada açıklanması gerektiği doktrinde belirtilmektedir¹⁴⁸. Yetişkinlerle birlikte işlenen suçlar söz konusu olduğunda verilen birleştirme kararları, çocuklara dair duruşmanın aleni yapılması tehlikesini doğurmaktadır. ÇKK m. 17 ve Uygulama Yönetmeliği m. 7’de de buna dair bir düzenleme yer almaması eleştirilmektedir¹⁴⁹. Çocuklar ile yetişkinlerin yargılamalarının ayrı olması gerektiği ve yetişkinlerin davasının sonucunun bekletici mesele yapılması gerektiğini savunan yazarlar olduğu gibi¹⁵⁰, birleştirme zorunluluğu varsa birleştirme kararı verilmesi ama kapalı duruşma olarak yargılamaya devam edilmesi gerektiği de savunulmaktadır¹⁵¹. Yazışmalara ve belgelere dair gizlilik ilkesi geçerli olduğu düzenlemelerden anlaşıldığından, birleştirme durumunda da gizlilik ilkesi geçerli olacaktır¹⁵².

SSÇ ile yetişkinlerin birlikte işlediği suçlar açısından uygulamaya bakıldığında, ÇKK m. 17’ye uygun olarak soruşturmaları ayrı ayrı yürütülmektedir¹⁵³. ÇKK m.17/1 uyarınca hem soruşturmanın hem de kovuşturmanın ayrı ayrı yürütülmesi esastır¹⁵⁴. SSÇ ile yetişkinin ortaklaşa işlediği suçlarda yahut birleştirmeyi gerektiren durumlar olsa dahi, ayrı ayrı yargılanması gerektiği görüşündeyiz. Çünkü şartları gereği her iki yargılama birbirinden farklı özellikler içermektedir. Ayrıca çocuk mahkemelerinin çocuklara dair özel eğitim almış hâkimlerden oluştuğu düşünüldüğünde, yargılama süreci açısından birleştirme kararı verilmesine taraftar değiliz. Bu nedenle ÇKK m. 17/3 açısından değişikliğe gidilerek, birleştirme yapılamayacağına dair düzenleme yapılması yerinde olacaktır. Kaldı ki ÇKK m. 17/2’de zaten ayrı yürütülen davalarda, genel mahkemelerdeki davanın sonucuna kadar bekletilebileceği düzenlenmiştir.

Birleştirme kararı açısından ÇKK m. 17 uyarınca takdir yetkisi mahkemenindir. Doktrinde, uygulamada bu açıdan değerlendirme yapılmadığı ve durumun

146 Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 554.

147 Köroğlu, s. 84.

148 Köroğlu, s. 83.

149 Akbulut, s. 566.

150 Centel, Zafer, s. 733.

151 Şahin, Göktürk, s. 489.

152 Aksi bir uygulamanın hem ulusal hem de uluslararası hukuka aykırı olacağına dair görüş ve dayanak açıklamalar için bkz. Akbulut, s. 568.

153 Yürekli, s. 43.

154 Centel, Zafer, s. 733.

zorunluluk içerip içermediğine bakılmaksızın birleştirme talep edildiği belirtilmektedir. Şayet buna benzer bir uygulama söz konusu ise gerekçeli karar hakkına aykırıdır. Birleştirme kararındaki zorunlu hal gerekçeli olarak açıklanmalıdır¹⁵⁵. Aksi durumda birleştirme talep edilen genel mahkeme tarafından yapılan talep reddedilmelidir.

Ancak yetişkin ile SSC davalarına dair birleştirmenin mümkün olduğu görüşü için önerimiz, eğer dava birleştirilmiş ise SSC'nin ifadesinin AGO aracılığıyla da alınabileceği göz önünde bulundurulması yönündedir. Davanın birleştirilmesi görüşüne katılmadığımızı yinelemek isteriz.

SSÇ ile birlikte başka bir yetişkinin de yargılandığı davalar eğer birleştirilmiş ise SSC 18 yaşını tamamlayana kadar kapalı duruşma kuralı uygulanmalıdır¹⁵⁶. Hüküm de kapalı duruşmada verilmelidir¹⁵⁷. Çocuklarla yetişkinlerin davaları birleştirilmeleri gerektiği durumlarda, duruşma kapalı yapılmalıdır ve hüküm de kapalı oturumda açıklanması gerekir¹⁵⁸. Birleştirme genel mahkemede yapılacağından zorunlu kapalılık burada da uygulanacaktır¹⁵⁹. Aleniyete dair genel normun istisnası olan bu uygulama beraberinde yetişkin sanığın hakları açısından bazı kısıtlamalar yaratabileceğinden, kanaatimizce bu hususun açıkça kanunla düzenlenmesi gerekir.

3. Kapalı Duruşmanın Açık Yapılması

Baskı altında hisseden şüpheli veya sanık, özgür biçimde ifade vermeyebilir. Sorgulayanın beklediği şekilde beyanda bulunabilir. Bu da ciddi bir hak ihlali yaratacaktır¹⁶⁰. SSC'nin kamuoyu baskısından korunacak şekilde ifade vermesi gerektiği kanaatindeyiz. Bu nedenle duruşmanın mutlaka kapalı yapılmasına riayet edilmelidir. Öte yandan doktrinde duruşmanın kapalı yapılmaması durumunda CMK m. 289 uyarınca bozmaya konu olamayacağı çünkü

155 Yürekli, s. 44.

156 Şahin, Göktürk, s. 489; Yaşar, Otacı, s. 1665; Yürekli, s. 43; Köroğlu, s. 82; YCGK, 13.10.2015 tarihli 2015/6-221 Esas ve 2015/310 Karar sayılı ilamda da “ ..çocuğun korunması ihtiyacı ortadan kalkmadığı” gerekçesiyle bütün sanıklar hakkında kapalı duruşma yapılmasına karar verilmiştir. Kararı aktaran bkz. Köroğlu, s. 269-270; “Yetişkin sanıklarla birlikte suç işleyen çocuk sanık hakkında soruşturmanın ayrı yapıldıktan sonra yargılama sırasında davaların birleştirilmesine karar verilen olayda, davaların birlikte görülmesinde umulan fayda ile çocuğun korunması ihtiyacı ortadan kalkmadığından CMK'nun 185. maddesinin amir hükmü uyarınca tüm sanıklar bakımından duruşmanın kapalı yapılması usul ve kanuna uygundur.” Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 13.10.2015 tarihli ve 2015/221 E., 2015/310 K. sayılı kararı için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2015-221-k-2015-310-t-13-10-2015> (10.04.2026).

157 Ünver, Hakeri, s. 569.

158 Artuç, Elmas, s. 170.

159 Yürekli, s. 43; Köroğlu, s. 82.

160 Gökcen, Alşahin, Çakır, s. 493.

telafisinin mümkün olmadığı belirtilmektedir. Duruşma kapalı yapılması gerektiği halde açık yapılmış ise bu hata kanun yolu muhakemesinde sadece eleştiri konusu yapılmaktadır¹⁶¹. Esasında söz konusu durum ciddi bir hak ihlali yaratmaktadır. Doktrinde bizim de katıldığımız görüşe göre, bu durumda CMK m. 141/3 uyarınca tazminat talebinde bulunabilirler¹⁶². Ayrıca HSK tarafından inceleme yapılması gerektiğini de eklemek isteriz.

Zorunlu kapalılık çocukların korunması için yapılmaktadır. Bu nedenle yaş itibarıyla çocuk yargılamalarında alınan beyanların kritik önemi vardır. Duruşmanın halka kapalılığı ciddi bir istisnadır ancak ihlali durumunda aleniyetin ihlali gibi önemli bir etki doğurmaktadır. Mutlak bozma konusu yapılamayacağından genellikle eleştiri ile yetinilse de kanaatimizce duruşmanın kapalı yapılması gerekirken alınan beyanların baskı altında alınmış olduğu ve bunun da delil değeri açısından tartışılması gerekir.

Şüpheliye insan onuruna yakışır şekilde muamele edilmesi gerekir, “hiçbir baskı yapılamaz”¹⁶³. Yasak sorgu kapsamında ele alınabilecek olan bu ifadeler sadece eleştiri konusu yapılamaz. Bu nedenle basit bir usul hatası değil, o ifadeye dayanılarak hüküm kurulamayacağı sonucunu doğurabilecek bir hak ihlali söz konusudur. Baskı altında alınan ifadeye dair yaptırımlar; kapalı duruşma hakkı olmasına karşın açık duruşmada beyanlarını açıklamış olan SSC için de geçerlidir. Aksi bir düşünce ceza muhakemesi hukukunda çocukların yetişkinlerin sahip olduğu haklarını kullanamamasına yol açacaktır. Delil yasakları açısından da yetişkinlerden daha az haklara sahip oldukları düşünülemez. Bu sebeple duruşmanın açık yapılması çocuğu baskı altına alabilecek bir durumdur. Bundan dolayı vermiş olduğu ifadenin delil değeri esas alınıp delil yasakları kapsamında nitelendirilerek, hükme esas teşkil etmemesi yerinde olacaktır kanaatindeyiz.

161 Yenisey, Nuhoglu, s. 783; “Bu açıklamalar ışığında uyumsuzluk konusu değerlendirildiğinde; 19.04.2015 tarihinde yetişkin sanık ... ile birlikte mağdur ...'e karşı nitelikli yağma suçunu işlediği iddia edilen çocuk sanık ... hakkındaki soruşturmanın, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu gereğince ayrı yürütüldüğü, kovuşturma evresinde ise her iki sanık hakkında nitelikli yağma suçundan açılan kamu davalarının birleştirilmesine karar verildiği olayda; davaların birlikte görülmesinde umulan fayda ile çocuk sanık ...'ın korunması ve yargılamadan etkilenmemesi amacıyla ortadan kalkmadığı, dolayısıyla her iki sanık bakımından oturumların kapalı yapılması ve hükümlerin de kapalı oturumda tefhim edilmesi gerekirken tüm oturumların açık yapıp hükümlerin de açık oturumda tefhim edilmesi CMK'nun 185. maddesine açıkça aykırı ise de; Ceza Genel Kurulunun 12.06.2018 olan inceleme tarihi itibarıyla sanığın on sekiz yaşını doldurmuş olması sebebiyle gelinen aşamada bu aykırılığın giderilmesi imkânının bulunmadığı kabul edilmelidir.” Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 12.06.2018 tarihli ve 2017/625 E., 2018/275 K. sayılı kararı <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2017-625-k-2018-275-t-12-6-2018> (10.04.2026)

162 Yaşar, Otacı, s. 1665.

163 Gökçen, Alşahin, Çakır, s. 492.

4. İstinabede Kapalılık

Açıklık ilkesi istinabe açısından da geçerlidir¹⁶⁴. İstinabe ancak zorunlu hallerde mümkündür¹⁶⁵. Eğer SSC'nin savunmasının istinabe yoluyla alınması gerekiyorsa bunun da mutlaka kapalı yapılması gerekir¹⁶⁶. CMK m. 196/2 uyarınca Cumhuriyet savcısı talimat duruşmalarına katılımı zorunlu olmadığından bu da ayrıca eşitlik ilkesine aykırı bir durum yaratmaktadır. Yasal düzenleme bulunmasına rağmen, SSC duruşmalarında bazılarında Cumhuriyet savcısı bulunup bazılarında ise Cumhuriyet savcısı bulunmaması yerine, Cumhuriyet savcısının katılması SSC lehine olacaktır. Elbette burada da çocuk savcısı olmaması durumunda nasıl bir yol izleneceği sorun yaratmaktadır. Eğer mümkün ise SSC'nin ifadesine Cumhuriyet savcısı katılmalıdır. Talimatla duruşmanın CMK m. 196/4 düzenlemesi uyarınca istisnai olduğu, SEGBİS ile duruşma yapılacağından çocuk Cumhuriyet savcısı da hazır bulunması kolaylıkla sağlanabilir.

5. Cumhuriyet Savcısının Bulunmaması

Cumhuriyet Savcısının çocuk mahkemelerinde bulunması gerekir. Bunun en önemli gerekçelerinden birisi, bu yargılamanın tahkik sisteminin sakıncalarını beraberinde getiriyor olmasıdır. İddia eden ile yargılayan aynı kişi olmamalı ve bu yetki farklı süljelere dağıtılmalıdır. Bu, adil yargılanma hakkının da bir gereğidir¹⁶⁷. Ek olarak Cumhuriyet savcısının iddia makamını temsilen duruşmada yer alması gerekir. İş birliği sisteminin özellikleri arasında iddia makamının yargılamadan ayrılmış olması gerekir¹⁶⁸. Cumhuriyet savcısının bulunmaması durumunda gerçek anlamda CMK'nın sistemine uygun bir muhakeme yürütülememektedir. Örneğin yeni delil toplanması istenemeyecek, tanıklara ve taraflara soru yöneltilememektedir. Çelişmeli muhakemenin gerçekleştiğini söylemek güçtür¹⁶⁹. Ağır ceza mahkemesinde yargılanan SSC ile çocuk mahkemesinde yargılanan SSC arasında fark

164 Selçuk, s. 106; Centel, Zafer, s. 799-780.

165 Köroğlu, s. 133.

166 Köroğlu, s. 134.

167 Burcu Dönmez, *Çocuk Yargılaması - Ceza Muhakemesi Hukukunda Çocuklara Özel Soruşturma ve Kovuşturma Kuralları*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 231.

168 Erkut Güçlü Kahraman, "Cumhuriyet Savcısının Asliye Ceza Mahkemelerindeki Duruşmalara Katılmamasının Ceza Muhakemesi Sistematiği ve Adil Yargılanma Hakkı Açısından İncelenmesi", *Ceza Hukuku Dergisi*, Cilt 11, Sayı 30, 2016, s. 211.

169 Detaylı açıklamalar için bkz. Ersan Şen, Erkan Duymaz, "İHAM: "Cumhuriyet Savcısının Asliye Ceza Mahkemelerindeki Duruşmalara Katılmaması 'Objektif Tarafsızlık' İlkesine Aykırıdır", 05.07.2024, <https://sen.av.tr/tr/makale/iham-cumhuriyet-savcisinin-asliye-ceza-mahkemelerindeki-durusmalara-katilmamasi-objektif-tarafsizlik-ilkesine-aykiri-dir> (10.04.2026).

yaratıldığı gibi yetişkinlerin yargılanması açısından da fark olmaktadır. Bu da açıkça eşitlik ilkesine aykırıdır. Aynı yaştaki iki SSC yalnızca işlemiş oldukları iddia edilen suçların ağır cezalı bir suç işlediği iddiasıyla yapılan yargılamada daha teminatlı haklara sahip olarak yargılanması eşitlik ilkesine ve ayrımcılık yasağına aykırıdır. Bununla beraber böylesine bir farklılık adil yargılanma hakkını açıkça ihlal etmektedir.

Cumhuriyet savcısı, çocuk mahkemesi duruşmalarında bulunmamaktadır; ancak çocuk mahkemeleri tarafından verilen kararlara karşı kanun yoluna başvuru yapabilir¹⁷⁰. Fakat çocuk ağır ceza mahkemesinde hazır bulunmalıdır¹⁷¹. Benzer yükümlülük istinaf incelemesinde de yer almaktadır¹⁷². Ayrıca CMK m. 189 hükmü uyarınca birden fazla Cumhuriyet savcısı duruşmada hazır bulunabilir. Yetişkinlerle davaları birleştirilen SSC duruşmalarında ayrıca çocuk Cumhuriyet savcısı yer almalıdır.

Bir yetişkin ile bir SSC'nin davası birleştirildiğinde Cumhuriyet savcısı duruşmaya katılacaktır ancak ÇKK m. 25'in aksine bir uygulama oluşacaktır. Tek başına yahut sadece diğer SSC'lerle işlenen suçlarda Cumhuriyet savcısı yer almamaktadır. Bu durum eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiği ve ÇKK'da değişiklik yapılması gerektiği ve çocuk mahkemesinde de cumhuriyet savcısının bulunmasının düzenlenmesi kanaatindeyiz.

Duruşmalara Cumhuriyet savcısının katılmaması çelişmeli muhakeme ilkesine açıkça aykırıdır¹⁷³. Ceza muhakemesi yapısı gereği diyalektiktir, ÇKK m. 25 buna aykırılık taşımaktadır. Aynı zamanda çocuk ağır ceza mahkemesinde çocuk Cumhuriyet savcısı olması ve çocuk mahkemelerinde olmaması muhakemenin diyalektiği açısından eleştirilebilir.

6. Kapalı Duruşmaya Katılmaya İzin Verilmesi

Kapalı duruşmaya kimlerin katılabileceği CMK'da yer almasa da ÇKK m. 22'de çocukların yargılandığı yani SSC'lerin zorunlu kapalı ilkesinin uygulandığı duruşmalarda, duruşma salonunda kimlerin bulunabileceği açıkça düzenlenmiştir¹⁷⁴. Maddede sayılan kişilerin dışında CMK m. 185 duruşmasına katılım mümkün değildir. Bununla beraber mesleği öğrenme hukuka uygunluk sebebinin bulunduğu gerekçesiyle mahkemede staj yapan kişilere kapalı duruşmayı izleyebilmesi için izin verilebilir. CMK m. 227/2'de

170 Gençcan, s. 563.

171 Ünver, Hakeri, s. 574.

172 Köroğlu, s. 87-88.

173 Ünver, Hakeri, s. 574; yazarlara göre kolektiflik ve çelişmeli muhakeme açısından da aykırılık yaratan bir durumdur. Eleştiriler için bkz. Ünver, Hakeri, s. 574-575.

174 Artantaş, s. 423.

bu husus “*hâkim ve savcı yardımcıları ile mahkemesinde staj yapmakta olan avukat adayları*” olarak sınırlandırılmıştır¹⁷⁵. Bu düzenlemenin sadece ihtiyari kapalılık açısından geçerli olabileceği kanaatindeyiz.

Kapalı duruşmaya katılmalarına resen yahut kanunen izin verilenlerin uyarılması yasal olarak gereklidir. Ancak bu hususun denetiminin nasıl yapılacağına dair açık bir düzenleme yoktur. Öneri olarak duruşma salonunda bulunmasına izin verilen kişilerin uyarıldığına dair bir açıklama genel olarak yapılmalıdır. Kapalı duruşmanın içeriğinin neden kamuoyu ile paylaşılmaması gerektiğine dair aydınlatmanın şart olduğu kanaatindeyiz.

Uyarı yapıldıktan sonra tutanağa yazılmaktadır, nitekim CMK m. 187 gereği bunun tutanak altına alınması gerekir¹⁷⁶. Bununla beraber bir diğer önerimiz de bu aydınlatmayı anladığına dair tarafların uyarıldıktan sonra duruşma esnasında tutanakla imza altına alınmasıdır. Çünkü kapalı duruşmanın içeriğinin yayımlanması bakımından açılacak olan soruşturmalar açısından, duruşmanın kapalı olmasının anlamının bilinmediğine yahut Basın Kanunu m. 21 düzenlemesine rağmen haber verme hakkının kapsamında olduğunu savunması ile karşılaşılabılır. Uyarıldıkları halde, bu konuda açıklama yapılması durumunda bu açıklamayı yapan kişiler hakkında şartları varsa somut olayın özelliklerine göre TCK m. 285 uygulanabilir¹⁷⁷. Adliye koridoru paylaşımları sebebiyle kişilerin suçlu olarak algılanmalarına yol açılmışsa, TCK m. 285/5 uygulanacaktır¹⁷⁸. CMK m. 187/1 uyarı yapılması ve tutanağa yazdırılması gerekir¹⁷⁹. CMK m. 187/2 kapalı duruşmanın içeriğinin iletişim araçlarıyla yayınlanamaması zaten kanunda düzenlenmiştir bu sebeple ayrıca mahkeme tarafından yayınlanmasına yasak getirilmesi için karar alınmasına gerek yoktur¹⁸⁰. Zorunlu kapalılık hallerinde de CMK m. 187/2 uygulanacaktır. Buna göre duruşmanın içeriğinin herhangi bir iletişim aracıyla yayınlanması mümkün değildir. Buna aykırılık durumunda TCK m. 285/3 uyarınca açısından şartları varsa yaptırım uygulanabilir¹⁸¹. Kapalılığı ihlal eden bir medya paylaşımı sebebiyle TCK m. 285/1 uygulanabilir¹⁸².

175 Yenisey, Nuhoğlu, s. 782; Şahin, Göktürk, s. 487.

176 Şahin, Göktürk, s. 487; Öztürk, Tezcan, Erdem, Alan, Sırma-Gezer, Saygılar, Özaydın, Erden-Tüttüncü, Tok, s. 631.

177 Yaşar, Otacı, s. 1672.

178 Yenisey, Nuhoğlu, s. 786.

179 Centel, Zafer, s. 802.

180 Yenisey, Nuhoğlu, s. 785.

181 Yürekli, s. 44; Selçuk, s. 109.

182 Yenisey, Nuhoğlu, s. 784.

C. Öneriler

ÇKK ilkeleri arasında da kimliğin hem muhakeme işlemleri hem yargılama süreci hem de infaz aşamasında gizli tutulması yer almaktadır¹⁸³. İstinaf aşamasında da genel kuraldan ayrılmamak gerekir. 18 yaşını geçmiş olmasına karşın, zorunlu kapalılığın uygulandığı dosyalarda bu kapalılık devam etmelidir. Bu husus rızaya bağlanabilir. Öte yandan doktrinde AY m. 141 ve CMK m. 182 düzenlemeleri ele alındığında, duruşmanın kapalılığının düzenlendiği diğer işlemler açısından bu düzenlemenin bulunmadığı eleştirisi yapılmaktadır¹⁸⁴. Ayrıca bu konudaki yönetmelik hükmü de dikkate alınmalıdır. Çocuk Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Madde 13 uyarınca “(1) Çocukların duruşmaları kapalı yapılır; hüküm de kapalı duruşmada açıklanır. Çocuk, velisi, vasisi, mahkemece görevlendirilmiş sosyal çalışma görevlisi, çocuğun bakımını üstlenen aile ve kurumda bakılıyorsa kurumun temsilcisi duruşmada hazır bulunabilir.” CMK m. 185 açısından kapalı duruşma ve gizliliğin ihlaline ilişkin yaptırımlar düzenlenmiştir. AY m. 141/2, 41, 36¹⁸⁵, 10/3 ile 90/5 uyarınca söz konusu maddeler beraber değerlendirildiğinde kapalılık kararına dayanak olarak gösterebiliriz.

Anayasa metninde “küçüklerin yargılanması” ibaresi geçmektedir. Sadece “duruşma” terimi kullanılmadığından yargılamanın tamamı kapalı olmalıdır. Bununla beraber çalışmamızda savunduğumuz üzere SSC yahut KMÇ arasında fark gözetmeksizin yargılama kamuya kapalı yapılmalıdır ve ayrıca yargılamanın tamamı kapalı olarak düzenleme yapılmasına Anayasamız izin vermiştir. ÇKK da gizliliği düzenlemiştir. Bu nedenle muhakeme işlemlerinin tutanakları, bilirkişi raporları vs. dahil tüm hususlar kamuya kapalı yapılabilecektir. Yine de CMK’ya açıkça SSC ve KMÇ’ye ilişkin işlem gizliliğine dair düzenleme getirilmesi yerinde olacaktır.

IV. Korunmaya Muhtaç Çocuklar Açısından Değerlendirme

A. Mevcut Durum

Ceza muhakemesi hukukunda mağdur çocukların da haklarının korunması gereklidir. Mağdur çocukların da üstün yararının gözetilmesi gerekir. Çocuk ceza muhakemesi çocuklara özgü olmalıdır, onlara özgü kuralları içermeli ve yetişkinlerin adalet sisteminden farklı olmalıdır¹⁸⁶. Mahkeme tarafından resen

183 Akyüz, s. 66.

184 Kemal Gözler, “Aleni Olan Ne? Duruşma mı, Yargılama mı?”, <https://www.anayasa.gen.tr/alenilik.htm> (01.03.2026).

185 İnceoğlu, s. 119.

186 Kırımsoy, s. 50.

yahut talep üzerine kapalılık kararı verilebilecektir¹⁸⁷. ÇKK'da hüküm olmayan hallerde CMK uygulanacaktır¹⁸⁸. Kanaatimizce ayrı bir yargılama kanunu ile çocuk yargılamasının kendisine has özelliklerini içeren bir kanun yapılması daha yerinde olacaktır. Bununla beraber doktrinde kanunda değişiklik yapılmaksızın çocukların mağdur olduğu dosyaların tamamında CMK m. 182/2'nin uygulanmasının mümkün olmadığı, mutlaka değişiklik yapılması gerektiği önerilmektedir¹⁸⁹. Aksi halde mutlak bozma sebebi yaratacaktır. Çünkü aleniyet kuralının nasıl kısıtlanacağına kanunda düzenlenmesi gerekmektedir¹⁹⁰. Doktrinde çocukların mağdur olduğu davalarda duruşmanın kapalı yapılmasına dair CMK m. 182/2'nin uygulanabileceği belirtilmektedir¹⁹¹. Mağdur çocuklar açısından SSC benzeri bir zorunlu kapalılık düzenlemesi bulunmasa da CMK m. 182/2 uyarınca duruşma kapalı yapılabilir¹⁹². İhtiyari kapalılık kapsamında olan çocukların mağdur olduğu davaların duruşmalarında hüküm açık duruşmada bildirilecektir¹⁹³. Mağdurun ikincil mağduriyet yaşamasının ve örselenmesinin önüne geçmek için gizliliğe dair düzenlemeler yapılmıştır. Çünkü mağdurların mağdur suçlayıcılıktan korunması gerekir. Öte yandan sosyal medyada haberin hızlı paylaşılması ile bunun uzantısı olarak mağdurlara ait bilgilerin yıllar sonrasında karşılına çıkabilme tehlikesi, çocukların mağdur olduğu suçlara dair kapalı duruşmanın gizliliğinin korunması ve buna dair tedbirleri zorunlu kılmaktadır. Mağdur çocuğun neden SSC gibi kapalı duruşma hakkına sahip olmadığını açıklamak güçtür. Çocukların adalete erişimi açısından bu farklılık, eşitlik ilkesine aykırıdır.

Mağdurun defalarca mağdur olduğu suça dair örselenmesinin önüne geçmek için gizliliğe dair düzenlemeler yapılmıştır. Mağdur suçlayıcılık, sosyal medyada yahut kamusal alana taşınması durumunda söz konusu olabilir. Bunun uzantısı olarak mağdurlara ait bilgilerin yıllar sonrasında karşılına çıkabilecek olması tehlikesi sebebiyle çocukların mağdur olduğu suçlara dair kapalı duruşmanın gizliliğinin korunması ve buna dair tedbirler önemlidir. Çocuğun medya önünde temsili de önem taşımaktadır. Yeni medyanın özellikleri¹⁹⁴ sebebiyle,

187 Şahin, Göktürk, s. 488; Yüreklı, s. 44.

188 Öztürk, Tezcan, Erdem, Alan, Sırma-Gezer, Saygılar, Özyayın, Erden-Tütüncü, Tok, s. 862.

189 Kaplan, s. 259.

190 Gökçen, Alşahin, Çakır, s. 794; Selçuk, s. 106.

191 Kaplan, s. 259.

192 Aydın, s. 187.

193 Yaşar, Otacı, s. 1665.

194 Görüşümüze benzer şekilde bulanık hale getirmenin de kişisel veriyi tam olarak koruyamayacağından anonimleştirmenin yapılmasına dair bkz. Cemile Turgut, "Dijital Medya ve Haberlerdeki 'Mağdur Çocukların' Hukuki Durumuna İlişkin Bir Değerlendirme", *KHAS Hukuk Bülteni 2021-2022 Akademik Yılı Derlemesi*, Ed. Alican Çalışkan, Nilay Arat, Ahmet Abut, Doğan Bingöl, Başak Baysal, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 346.

bir haberin yayılması ve bilginin hızı artmıştır. Doktrinde, konuya ilişkin haberlerin verilisinde “ihlale maruz kalmış” çocuk olarak nitelendirilmesinin kullanılması önerilmektedir¹⁹⁵.

Mağdur haklarına ilişkin 2012/29/EU sayılı Direktif m. 23/3 c-d uyarınca mağdur çocuklara dair kişisel verilerin korunması için duruşmanın kapalı yapılması gerektiği de düzenlenmiştir¹⁹⁶. Devletin sadece SSC değil, mağdur çocukların korunması açısından da yükümlülükleri vardır. Bu yükümlülüklerin dayanağı tıpkı SSC’lerde olduğu gibi AY m. 41/4 ve ÇKK m. 1’de açıkça düzenlenmiştir¹⁹⁷. AB 2016/800 sayılı Direktif m. 14 uyarınca mahremiyet ilkesi düzenlenmiş olup, çocuk yargılamasında duruşmaların kapalı yapılmasına ilişkin ele alınabilir¹⁹⁸.

ÇKK’da kapalı duruşmanın yayınlanmamasına dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Bunun gerekçesi olarak doktrinde, CMK’da açık düzenleme olması gösterilmektedir¹⁹⁹. ÇKK m. 4/1 ve 22 birlikte değerlendirildiğinde çocuklar hakkında yapılacak olan işlemlerde kimliğin gizlenmesi için alınabileceği düzenlenmiştir²⁰⁰. Bu düzenlemeler, ilgili hususun KMC açısından da uygulanabilmesine dayanak olarak belirtilebilir. Ayrıca CMK m. 185’teki zorunlu kapalı ve 187/2’deki yasak sebebiyle; SSC’lerin katıldığı duruşmaların içeriğinin kamuoyu ile paylaşılmayacağı anlaşılmaktadır.

195 Turgut, s. 335.

196 Ali Emrah Bozbayındır, Gülşah Bozbayındır, “Avrupa Birliği’nde Ceza Muhakemesi Hukukunun Uyumlaştırılması”, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Cilt 22, Sayı 2, 2023 <https://doi.org/10.32450/aacd.1403991> (30.10.2025), s. 352; Avrupa Parlamentosu Ve Konseyi’nin 2012/29/AB Sayılı Direktifi/Ceza yargılaması sırasında özel koruma ihtiyaçları olan mağdurların korunma hakkı adlı m. 23/3 uyarınca “*Mahkeme işlemleri sırasında Madde 22(1) uyarınca belirlenen özel koruma ihtiyaçları olan mağdurlar için aşağıdaki tedbirler uygulanacaktır: a) Mağdurlar ve failler arasında, ifade verme sırasında da dahil olmak üzere, görsel temastan kaçınmak için uygun yöntemler de dahil olmak üzere, iletişim teknolojisinin kullanımı gibi önlemler alınması; b) Mağdurun mahkeme salonunda fiziksel olarak bulunmadan da sesinin duyulabilmesini sağlamaya yönelik önlemler, özellikle uygun iletişim teknolojilerinin kullanımı yoluyla; c) Mağdurun özel hayatına ilişkin, suçla ilgisi olmayan gereksiz sorgulamalardan kaçınmaya yönelik tedbirler; ve (d) kamuoyunun bulunmadığı bir ortamda duruşmanın yapılmasını sağlayacak tedbirler*”. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012L0029> (10.04.2026).

197 Kitapçoğlu Yüksel, s. 72.

198 Bozbayındır, Bozbayındır, s. 354; Ceza Muhakemesinde Şüpheli veya Sanık Olan Çocukların Usuli Teminatlarına ilişkin 11 Mayıs 2016 tarihli ve 2016/800/EU sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi/Gizliliğin korunması hakkı adlı m. 14 uyarınca “*1. Üye Devletler, ceza yargılamaları sırasında çocukların gizliliğinin korunmasını sağlayacaktır. 2. Bu amaçla, Üye Devletler ya çocukları ilgilendiren mahkeme duruşmalarının genellikle halkın yokluğunda yapılmasını sağlayacak ya da mahkemelerin veya hakimlerin bu tür duruşmaların halkın yokluğunda yapılmasına karar vermelerine izin verecektir.*” <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1590686646524&uri=CELEX:32016L0800> (10.04.2026).

199 Yenisey, Nuhoglu, s. 782.

200 Dülger, s. 703.

CMK m. 289/1-f uyarınca hukuka kesin aykırılık oluşturmaması açısından açık duruşmanın kapalılığına karar verilebilmesi için CMK m. 182/3'teki düzenleme takip edilmeli ve mutlaka açık duruşmada gerekçeli bir karar ile kapalılık kararı verilmelidir²⁰¹. Kapalı yapılan duruşmanın sonucunda hüküm kapalı duruşmada okunamayacağından öncelikle kapalılığın kaldırılması, ardından da CMK m. 182/2-3 uyarınca aleniyet ilkesine uygun şekilde kamuya açık duruşmada hükmün açıklanması gerekmektedir²⁰². Gizli şekilde kapalı duruşmada açıklanması aleniyet ilkesinin ihlali olarak kabul edilecektir²⁰³. CMK m. 182/2 düzenlemesi değerlendirildiğinde, bu fıkradaki düzenlemenin *numerus clausus* olduğunun altını çizmek gerekir²⁰⁴. Ancak her durumda kapalı yapılmayacak, yasal düzenlemeye göre genel ahlak veya kamu güvenliği açısından gerekli olması aranacaktır. Doktrinde aleni duruşma etkilerinden mağdur çocuğun korunamadığı gerekçesiyle bu düzenleme eleştirilmektedir²⁰⁵. Uygulama açısından mağdur çocuklara ilişkin kapalılık kararlarının, cinsel suçların yargılamasının yapıldığı davalarda veya çocuğun üstün yararının gerektirdiği durumlarda verildiği doktrinde belirtilmektedir²⁰⁶. Kapalı duruşmada bulunan kişiler asla duruşmanın içeriğini kamuoyu ile paylaşamazlar. CMK m. 187 uyarınca verilen kapalılık kararlarının gerekçesini de paylaşmaları yasaktır²⁰⁷.

B. Öneriler

Anayasa m. 141 küçüklerin korunmasının sağlanması için duruşmanın kapalı yapılmasına imkân vermektedir²⁰⁸. Açıklık ilkesi esasında mahkeme salonunun fiziksel yapısı ile sınırlıdır, doktrinde bunun “*bir zorunluluktan ziyade bir olanak*” olduğu belirtilmektedir²⁰⁹. Duruşmanın aleni olması sebebiyle korunmaya muhtaç çocukların duruşmada travma yaşamaması için, AGO’da ifadesinin alınması gibi çocuğun duruşma salonuna getirilmesinin önüne geçen düzenlemeler vardır²¹⁰ ama yeterli değildir. SSÇ ile korunmaya muhtaç çocuğun hakları açısından anayasal koruma olmasına karşın, ÇHS

201 Açıklamalar için bkz. Ünver, Hakeri, s. 91, 569-570; Köroğlu, s. 81.

202 Yürekli, s. 40.

203 Ünver, Hakeri, s. 91.

204 Hatta doktrinde bu maddenin oldukça açık kaleme alınmasından dolayı, TBMM Adalet Komisyonunda hukuksal bir tartışmanın da yapılmadığı belirtilmektedir. Bkz. Yürekli, s. 39.

205 Aydın, s. 187.

206 Şahin, Göktürk, s. 487; Kaplan, s. 259; Yürekli, s. 40.

207 Ünver, Hakeri, s. 570.

208 Kemal Gözler, “Aleni Olan Ne? Duruşma mı, Yargılama mı?”, <https://www.anayasa.gen.tr/alenilik.htm> (01.03.2026).

209 Dülger, s. 141.

210 Düzenlemeler için bkz. Centel, Zafer, s. 1013-1014.

ve ÇKK çocuk haklarına dair ilkeleri içeren düzenlemelerine rağmen eşitsiz bir durum söz konusudur. Çocukların mağdur olduğu dosyalarda, şüpheli veya sanık yetişkin dahi olsa gizliliğin önlenmesine dair zorunlu kapalılık düzenlemeleri yapılmalıdır. Cinsel suçların yargılmasında mağdurlarla görüşmenin sınırlandırılması önemlidir. Çocukların Cinsel Suistimal ve Cinsel İstismara karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi) m. 35 açısından mutlaka video kaydına alınması gerekir. Ayrıca Lanzarote Sözleşmesi m. 36/2 a uyarınca hâkim duruşmayı halka kapalı şekilde yapılmasına karar verebilir²¹¹. Mağdur çocukların ÇHS m. 12/2 kapsamında dinlenme hakları vardır ve kendilerini etkileyen ceza yargılamalarında bu hakkın kullandırılması gerekir²¹². Cinsel istismar dosyalarında ikincil mağduriyetin önlenmesi için ceza muhakemesinde mağdurun defalarca aynı konuya dair beyanda bulunması, tekrarlayan mağduriyetler yaratacaktır. Doktrinde de belirtildiği üzere mağdurun yaşadığı ikincil mağduriyetlerin önlenmemesi uluslararası sözleşmeleri ihlal edecektir²¹³.

Lanzarote Sözleşmesi m. 35/1e uyarınca cinsel suç mağdurlarının görüşmeleri sınırlandırılmıştır²¹⁴. Ve Lanzarote Sözleşmesi m. 35/2 beyanları video kaydına alınarak daha sonra delil olarak kullanılabilir²¹⁵. Ayrıca Lanzarote Sözleşmesi m. 36/2 a uyarınca hâkim gerekli görürse duruşmayı halka kapalı yapılmasına karar verebilir²¹⁶. Bunun yerine getirilmemesi B. v. Rusya Kararı uyarınca ihlal sayılmıştır²¹⁷. Lanzarote m. 31/1 e uyarınca “*mağdurların teşhis edilmesine*

211 <https://aile.gov.tr/media/6763/lanzarote-soezle%C5%9Fmesi.pdf> (01.03.2026).

212 CRC/C/GC/12, s. 11.

213 Zeynep Reva, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı Işığında Cinsel Şiddet Mağduru Çocukla Adli Görüşme Sürecinde Çocuğun İkincil Mağduriyeti: Olgu Analizi”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 2, 2025, <https://izlik.org/JA54FD25ZJ> (04.03.2026), s. 715-716.

214 Lanzarote Sözleşmesi m. 35/1 e “*mülakat sayısı mümkün olduğunca sınırlı tutulacak ve ceza soruşturması için kesinlikle gerekli olduğu durumlarda yapılacaktır*” <https://aile.gov.tr/media/6763/lanzarote-soezle%C5%9Fmesi.pdf> (01.03.2026).

215 Lanzarote Sözleşmesi m. 35/2 uyarınca “*Tarafların her biri mağdurla veya yerine göre bir çocuk tanımla yapılan bütün mülakatların, Tarafın iç hukukuna uygun kurullarla, video kaydının yapılmasını ve yapılan kayıtların mahkemede kanıt olarak kabul edilmesini sağlayacak gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaktır.*” düzenlenmiştir. <https://aile.gov.tr/media/6763/lanzarote-soezle%C5%9Fmesi.pdf> (01.03.2026).

216 Lanzarote Sözleşmesi m. 36/2 a uyarınca “*Tarafların her biri, kendi iç hukukunun kurallarına uygun olarak, aşağıdakilerin sağlanması için gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaktır: a hakimini duruşmanın halka kapalı yapılmasına karar verebilmesi*” düzenlenmiştir. Lanzarote Sözleşmesi Türkçe metin için <https://aile.gov.tr/media/6763/lanzarote-soezle%C5%9Fmesi.pdf> (01.03.2026).

217 Bv. Rusya, Başvuru No. 36328/20, 7 Şubat 2023. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-222872> (01.03.2026).

yol açabilecek herhangi bir bilginin kamuya açıklanmasını önleme amacıyla iç hukuk uyarınca gereken tedbirleri alarak mağdurların mahremiyetini, kimliklerini ve imajlarını korumak” devletin yükümlülüğündedir²¹⁸. B v. Rusya kararı cinsel istismar mağdurlarının adli mekanizma içerisinde korunmasını zorunlu olduğunu yeniden vurgulamaktadır. Aksi halde İHAS m. 3 kapsamında ihlal söz konusu olacaktır²¹⁹. Aynı zamanda ÇHS m. 19 açısından da ihlal yaratmaktadır²²⁰. Bu nedenlerle yargılama esnasında kimliklerin saklı tutulmasının sağlanması ve bunu sağlayacak tedbirlerin mevzuatta yer alması gerekir. Açık duruşmada mağdurun kimliğine dair hususların halka açık bir duruşmada tartışılması açıkça sözleşmeye aykırılık taşıyacaktır. Bu durumda mağdur haklarının gerektirdiği gerekçesiyle duruşmanın kapalı yapılmasına karar verilebilir. Ancak bu hassasiyetin gözetilmemesi halinde, özellikle küçük ilçelerdeki duruşmalar açısından, mağdurun kimliğinin ifşa olabileceği ve yıllarca hafızalarda kalabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuk mağdurların yargılama sona erse dahi özel yaşamlarına müdahale teşkil edecek bu uygulamadan vazgeçilmesi ve özellikle cinsel suçlar açısından kapalı duruşmaya karar verilebilmesinin ihtiyari olarak kalmaması gerekir. Bu nedenle bahsettiğimiz uluslararası düzenlemeler çerçevesinde kapalı duruşmanın en azından cinsel suçlar açısından acilen yasalaşması gerekir. Kanaatimizce, ÇHS yorumunda da açıkça anlaşıldığı üzere kapalı duruşmanın sadece kanunla ihtilaf halindeki çocuklar açısından değil, mağdur çocuklar için de geçerli olduğu görülmektedir. Bu nedenle çocuklara karşı işlenen suçlarda duruşmanın kapalı yapılması kanaatindeyiz. Çocuğun üstün yararı söz konusu olduğunda, çocuklara dair yapılacak olan düzenlemelerin Anayasa m. 10’a da aykırı olmayacağını da vurgulamamız gerekir.

Çocuğun mağdur olduğu dosyalarda basında yer alan haberlere baktığımızda, çocuklara dair gereksiz detayların verildiği ve fiile dair oldukça ayrıntılı anlatımların yer aldığı görülmektedir. Bazı haberlerde mağdurların fotoğrafları ve yaşamlarına dair bilgiler ile aile bireylerine dair bilgiler de verilmektedir. İhtiyari kapalılık kararı verilen dosyalarda duruşmaya katılabilecek olan kişilerin zorunlu kapalılık düzenlemelerinden farklı olması da önemli bir eşitsizliktir. SSÇ duruşmalarında kimlerin katılabileceği ÇKK’da belirtilmiştir. Benzer bir durum sadece kapalılığa karar verilmesi durumunda geçerlidir. Anonim hale getirilerek haber verme hakkının kullanılması sakıncalar barındırabilir. Bu sebeple görüntülerin hiç kullanılmamasını önermekteyiz.

218 Lanzarote Sözleşmesi Türkçe metin için <https://aile.gov.tr/media/6763/lanzarote-soezle%C5%9Fmesi.pdf> (01.03.2026).

219 Değerlendirme için bkz. Reva, s. 716.

220 Reva, s. 716.

Mağdur çocukların dinlenmesi esnasında da CMK m. 236 uyarınca kayıt yapılmaktadır²²¹. Adli görüşmeler kayda alınarak saklanmaktadır. Bu kayıtlar da görüntü olarak kabul edildiğinden ve bu görüşmeye dair yasal zorunluluk dışında kayıt alınması veya kayıtların rızasız paylaşılması durumunda ilgili suç tipleri bakımından görüntü olarak kabul edilecektir²²². Bu nedenle görüntülerin rıza dışı paylaşımı somut olayın özelliklerine göre kişisel verilere aykırılık teşkil eden suç tiplerini de gündeme getirebilir.

Mağdur çocuklara dair duruşma kuralı olarak açık yapılmaktadır, yani aleniyet ilkesi burada tamdır. Ancak talep durumunda yahut resen mahkeme duruşmanın kapalı yapılmasına karar verebileceğini belirtmiştik. Bu talep Cumhuriyet savcısı, sanık veya katılan tarafından yapılabilir. Böyle bir talep geldiğinde ilk olarak bu talep karara bağlanmalı ardından verilen karara göre açık veya kapalı duruşma yapılmalıdır²²³. Çocuğun üstün yararı söz konusu ise (örneğin hayati tehlike yahut beden bütünlüğüne dair bir tehlikenin doğması durumunda) kapalılığa karar verilebilir²²⁴. Bu hususun kesinlik barındırmaması, mağdur hakları açısından yaralayıcıdır. Mağdurun çocuk olduğu dosyalarda ikincil mağduriyetin önlenmesine dair tedbirler önemlidir. Bu nedenle bu hususta bir yasal düzenlemeye ihtiyaç vardır. Maddede kapalılık talebini kimin yapacağını düzenlenmemiş olması ayrıca önemli bir eksikliktir. Özellikle mağdur çocuk ise bu husus önem arz etmektedir. Kanaatimizce çocuğa kayyım atanmış ise çocuğun temsilcisi sıfatıyla talepte bulunulabilmelidir.

Kamuoyunun davaya olan ilgisi; mağdur bir çocuğun kişisel verisine (örneğin ses veya görüntüsü gibi kimliğini belirleyebilir kişisel verilerine) geniş bir kitlenin erişimine gerekçe gösterilemez. Kişinin maddi ve manevi varlığı AY m. 17'de yer almaktadır. Başlangıç metninde de herkesin insan onuruna sahip olduğu belirtilmektedir. Kişinin maddi ve manevi varlığının yaşam boyu elinden alınmasına yol açabilecek şekilde tekrar eden mağduriyetler, mağdur çocukların ikincil mağduriyetlerden korunmasına yönelik mevzuatımıza da aykırıdır. Bu sebeple sosyal medyada defalarca paylaşılan bilgileri içeren gönderilerin aşırı ve defalarca paylaşımı sebebiyle çocuklara ait kişisel

221 Yenisey, Nuhoglu, s. 576, 177.

222 Doktrinde görüntünün içerisinde çeşitli görsel unsurlar barındıran üst bir kavram olarak ele alınabileceği, örneğin fotoğraf çekilmesi, video kaydının alınması veya karikatürünün yapılmasının da bu kapsamda ele alınabileceği belirtilmektedir. Bkz. Semih Yünlü, *Görüntü Üzerinde Kişilik Hakkı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 530. Görüntü kavramının oldukça geniş olabileceği göz önünde bulundurularak, söz konusu hususlara dair sınırlayıcı bir düzenlemenin olmaması durumunda görüntü kavramının sınırlarının geniş olması sebebiyle cezalandırmanın sınırlarını arttırdığının belirtmemiz gerekir.

223 Yaşar, Otacı, s. 1664.

224 Yürekli, s. 40.

veriler dolaşımında olmaya devam etmektedir. Yıllar geçse bile bu bilgilere kolaylıkla erişilebilecek olması ve bu kişilerin isimlerinin yazılmasıyla dahi bu verilerin yapay zekâ ile toplanıp kolaylıkla araştırmanın bulabilmesi sebebiyle yakın zamanlı güvenlik sorunları ile uzun vadede tekrarlayan mağduriyetler sebebiyle örselenmeyi beraberinde getirebilecektir. Başka bir sorun da mağdurların hatırlamak istemeyeceği verilerinin kamusallaşmasıdır. Bu gibi durumların varlığı halinde telafisi mümkün olmayan ve geri alınamaz bir ihlal zinciri ortaya çıkabilir.

Zorunlu kapalılık benzeri bir düzenlemenin mağdur çocuklara ilişkin kanunda yer almaması büyük eksikliklerdir, kanunda değişiklik yapılarak mağdur çocuklar açısından da kapalı duruşma hakkı açıkça düzenlenmelidir²²⁵. Zorunlu kapalılığın sadece SSC'ye tanınması eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca acil koruma kararı verilebilecek durumlar söz konusu olabilir ve bunların takdirinin duruşmada herkese açık şekilde gerçekleştirilmesi çocuğun kişisel verilerine ve özel hayatının korunması ile yakından ilişkilidir. Bu sebeple gizliliğin önemi, farklı ihtiyaçlar sebebiyle de ortaya çıkabilmektedir.

Gerekçe anayasal zorunluluktur, gerekçe ile mahkeme kararlarının denetimini sağlamaktadır. Bu nedenle gerek zorunlu kapalılık hallerinde (CMK m. 185'e göre) gerekse ihtiyari kapalılık hallerinde (CMK m. 182/2) duruşmanın kapalı yapılmasına dair kararın gerekçesi yazılmalıdır. Bunun dayanağı olarak CMK m. 186 verilebilir²²⁶. Kapalılığa karar verilirken ve kaldırılırken mutlaka gerekçeleri kararda gösterilmelidir²²⁷. Kanun koyucu gerekçenin bulunmasına dair hem 182/2-3 hem de 186. maddelerde söz konusu hususu tekrarlamış ve bu yükümlülüğü mahkemelere getirmiştir. Anayasal bir zorunluluk olan gerekçenin ayrıca düzenlenmesi dahi, bütün mahkeme kararlarının gerekçeli olması gerektiğinden ve mahkemelerin verdikleri kararların denetimi açısından şart olduğundan ayrı düzenleme ile bu hususa vurgu yapılmasını kanun yoluna gitmeksizin kesinleşecek olan kararların olağanüstü denetiminde ele alınmak üzere düzenlendiği kanaatindeyiz.

Verilerin dolaşımının önlenmesi için mağdur çocuklara ilişkin dosyalarda CMK m. 187/3 uyarınca da kısmen veya tamamen yayınlanma yasağı getirilebilir²²⁸. Bazen kısmen veya tamamen, kapalı duruşmanın yapılmasına

225 Kaplan, s. 259.

226 Görüş için bkz. Yaşar, Otacı, s. 1670.

227 Aleniyet ilkesinin kaldırılması kararlarının denetiminde nelerin kesin olarak kapalı duruşmaya dönülmeye neden olduğu tespit edilmelidir. Bu nedenle kararlarda açıkça belirtilmelidir. Bkz. Yaşar, Otacı, s. 1670-1671.

228 Köroğlu, s. 81-82.

karar verilebilir ancak mutlaka bu kararın gerekçesi olarak kamu yararı bulunmalıdır²²⁹. Kararını açık duruşmada açıklaması yerine, kapalı duruşma zorunluluğuna dair düzenleme yapılması yerinde olacaktır²³⁰. Bu durumda basın mensuplarına istisna getirilmemiştir. Eğer kapalılık kararı verilmiş ise, ses veya görüntü kaydı alınmasa dahi içerik yayınlanamaz²³¹. Anayasa m. 141 ve İHAS m. 6 uyarınca duruşmalardaki aleniyet sınırlandırılabilmesine olanak sağlamaktadır²³². Ancak kamu yararı gibi ölçütün aranması yerine, SSÇ ile mağdur çocuk arasındaki dengenin sağlanarak daha önce de belirttiğimiz üzere mağdur çocuklara dair bütün duruşmaların kapalı yapılması mevzuatta açıkça düzenlenmelidir. AY m. 13 gereği, şüpheli ve sanık haklarının mutlaka kanunla kısıtlanması gerekir²³³. İHAS m. 6/1’de kısıtlamaların “*küçüğün menfaati veya dâvaya taraf olanların korunması*” gerekçeleriyle istisnai olarak yapılabileceği düzenlenmiştir. Bu bağlamda zorunlu kapalılık hükümlerine dair çocuk haklarının korunması açısından düzenleme yapılabilmesi mümkündür. Elbette buradaki sınırlamalar; AY m. 10, m. 13 ve m. 141 dayanak alınarak yapılmalıdır.

V. Kapalı Duruşmanın Gizliliğini İhlal

A. Genel Olarak

Zorunlu yahut ihtiyari kapalılık sadece duruşmaya indirgenerek düzenlenmemelidir. Yapılacak olan düzenleme ile ceza muhakemesindeki işlemlerin tamamını kapsayacak şekilde “kamuya kapalı yargılama” olarak kaleme alınması gerekmektedir²³⁴. Doktrindeki bu haklı eleştiri çerçevesinde çocuklara dair dosyaların tamamında yargılamanın “kamuya kapalı” şekilde yeni bir düzenlemeyi gerektirdiğini tekraren belirtmekteyiz.

Gizlilik ilkesi sadece duruşmanın kapalılığını ifade etmez, aynı zamanda basın açısından da bazı yasakların getirilmesi anlamına gelir²³⁵. SSÇ’nin topluma yeniden kazandırılma aşamasında medyaya önemli rol düşmektedir. Medya,

229 Yürekli, s. 38.

230 Aynı görüşte bkz. Kaplan, s. 183.

231 Ünver, Hakeri, s. 570.

232 HMK açısından katılma hakkının uygulanmasına dair detaylı açıklamalar için bkz. Bahadır, s. 248, 216 vd.

233 Aleniyet ilkesine dair herhangi kısıtlayıcı düzenlemenin İHAS m.6’daki istisnalara uygun olması ve ölçülü olması gerektiği hususunda bkz. Ünver, Hakeri, s. 568.

234 Yazar AY m. 141 ve CMK m. 182 düzenlemelerindeki duruşma ibaresinin yargılama olarak değiştirilmediği sürece kapalılık kararlarının sadece duruşma için değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Gözler, Kemal Gözler, “Alenî Olan Ne? Duruşma mı, Yargılama mı?”, <https://www.anayasa.gen.tr/alenilik.htm> (01.03.2026).

235 Basına getirilen bu yasaklar, “çocuğun isiminin, fotoğrafının ve kimliğini ortaya çıkartabilecek her türlü bilgi” açısından geçerlidir. Bkz. İnceoğlu, s. 114.

damgalamaya neden olan ve SSÇ'yi yeniden suça iten bir konumda olmamalıdır²³⁶. Çocuk yargılamalarında damgalamadan kaçınılması elzemdir²³⁷. ÇHS m. 40/1 uyarınca kanunla ihtilaf halindeki çocukların topluma kazandırılmasının sağlanabilmesi için “*damgalanma, sosyal izolasyon veya çocuğun olumsuz şekilde tanıtılması*” engellenmelidir²³⁸. Basının haber verme hakkının sınırı Basın Kanunu'dur, Basın Kanunu'na açıkça aykırı şekilde bu hakkın kullanılması mümkün değildir. Basın Kanunu m. 21 yürürlükte olduğu sürece, bu kanun hükümlerine uygun hareket edilmelidir²³⁹. Basın Kanunu m. 21 uyarınca çocukların SSÇ veya mağdur çocuk fark etmeksizin, damgalanmasının önüne geçilebilmesi için yasak getirilmiştir²⁴⁰. Basın Kanunu uyarınca SSÇ ve mağdur çocukların kimlikleri açıklanamaz ve fotoğrafları yayınlanamaz. Kimliklerin ve/veya fotoğrafların alenileştirilmesi suç teşkil edecektir²⁴¹. Basının haber verme hakkı ile çocuk hakları arasındaki çatışmanın söz konusu olduğu durumlarda, çocuğun üstün yararı prensibi ile maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkı büyük önem taşır²⁴². Çocuğun maddi ve manevi varlığının korunması ve kendi kaderini tayin hakkına önemli ölçüde zarar verebilecek olan gizlilik ihlallerinin mutlaka önlenmesi gerekir. Dosyaya dair bilgiler çocuğun geleceğini olumsuz etkileyebileceği gibi can güvenliğini dahi tehlikeye atabilir. Kaldı ki kendi geleceğine dair söz sahibi olma hakkını ve mağdur olduğu bir olayın tekrarlayan mağduriyetlere yol açmasının da engellenmesi gerekir.

Basının haberi kamuoyu ile paylaşırken, soruşturma veya kovuşturma makamlarının yerine geçecek şekilde kamuoyunda bir algı oluşturmasının doktrinde haber verme hakkı kapsamında kabul edilemeyeceği belirtilmektedir²⁴³. Basın ve yayın organları aracılığıyla yapılan paylaşımlarda

236 Serim, s. 589.

237 Özar, s. 112.

238 CRC/C/GC/10, s. 10.

239 Her ne kadar kapalı duruşmayı ele alsak da, basının haber verme hakkı CMK m.183 uyarınca aleni duruşmalarda sınırlandırılmıştır. Doktrinde aleniyet ilkesinin uygulandığı davalar açısından TCK m. 286'da yer alan suçun işlenemeyeceğine dair savunma yapılabileceği belirtilmekte ancak yargılama faaliyetinin gerçekleştirilebilmesi açısından çeşitli sınırlamalar getirilebileceği tespit edilmiştir. Açıklamalar için bkz. Aslı Aydın, “Aleniyet İlkesi ve Basın Özgürlüğü Kapsamında Ses veya Görüntülerin Kayda Alınması Suçu (TCK M. 286)”, *Kırıkkale Hukuk Mecmuası*, Cilt 4, Sayı 1, 2024 <https://doi.org/10.59909/khm.1442416> (30.10.2025), s. 410; Yenisey, Nuhoğlu, s. 786.

240 Şentuna, s. 84.

241 Yenisey, Nuhoğlu, s. 781 vd.

242 Turgut, s. 348.

243 Yağmur Temiz Gül, “Gizliliğin İhlali Suçlarının Basın ve Yayın Yoluyla İşlenmesi (TCK m. 285 Soruşturma Evresi Bakımından)”, *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 20, 2022, s. 304.

çok sayıda kişinin bilgisine ulaşacağından aleniyet sağlanmış olacaktır²⁴⁴. Kapalı duruşmadan alınan gizli kalması gereken ses veya görüntü, basına verilerek aleni hale getirilmiş olabilir. Bu gibi durumlarda kişilik haklarına da saldırı bulunmaktadır²⁴⁵. Kapalı duruşma esnasındaki açıklamaların veya görüntülerin, aleni şekilde paylaşılması fiilini ancak duruşmada bulunanlar işleyebilir. Sadece duruşmaya katılanlar tarafından işlenebileceği öne sürülürse, bu suç özgü suç olarak kabul edilecektir. Kapalı duruşma, gizli bir ceza muhakemesi işlemi özelliği taşıdığından sadece ilgilileri bulunabilecektir. Bu durumda belirli kişilerin paylaşımı ile yapılması gerektiğinden dolayı o işlem taraflarınca ihlal gerçekleşmesini zorunlu kılar.

Çocuğun sesini, görüntüsünü içersin veya içermesin, SSÇ ile ilgili haberlerin somut olaya dair diğer detayların haber kanallarında gösterilmesinin başka olumsuz etkileri vardır. Kitle iletişim araçları, şiddete karşı bu haberleri veya yayınları izleyen diğer çocukların şiddete dair öz tutumlarını etkileyebilir ve “suçu normalleştirebilirler”. Şiddet haberlerini izleyen çocukların bunu sıradanlaştırarak algılaması tehlikesi vardır²⁴⁶. SSÇ ve mağdur çocuk hakkında gizlilik ilkesinin basın mensuplarını da kapsadığı, bu hususta haber yapılırken çocukların kimliklerinin anlaşılmasına imkân verilmeksizin anonimleştirerek haber verme hakkının kullanılması önemli olduğu belirtilmektedir²⁴⁷. Çocuklara ait dosyaların da gizlilikle saklanması ÇHS 24 No’lu genel yorum kapsamında önemli bir gerekliliktir²⁴⁸. Doğrudan aleniyetin ortadan kaldırıldığı zorunlu kapalılık uygulanması gereken SSÇ yargılamalarında, dolaylı aleniyetin varlığı devam etmemektedir²⁴⁹. Bununla beraber, yaşıtı olan bir SSÇ tarafından gerçekleştirilen şiddet davranışına dair haberin verilmesi, kendisi ile benzerlik ve etkileşim kurarak suça yönlendirebilir²⁵⁰. Basın özgürlüğü AY m. 28’de düzenlenmiş olup maddede sınırlama amaçlarından birisi olarak “*yargılama görevinin amacına uygun olarak yerine getirilmesi*” düzenlenmiştir²⁵¹. Sansüre varacak şekilde sınırlandırmalar anayasaya aykırı olacaktır, bu nedenle basın özgürlüğü korunmalıdır²⁵². Ancak burada çocuğun

244 Senanur Tunçak, “Suçsuzluk Karinesini Bir Koruma Yöntemi Olarak Gizliliğin İhlali (TCK M. 285) Suçu”, *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, Sayı 3, 2019, s. 90, <https://izlik.org/JA99UE75WE> (06.03.2026).

245 Yünlü, s. 526-527.

246 Şentuna, s.76.

247 Benzer şekilde bkz. Turgut, s. 348; Kitapçıoğlu Yüksel, s. 85.

248 Demir, s. 215.

249 Savaşçı, s. 284.

250 Şentuna, s. 76.

251 Yenisey, Nuhoglu, s. 784.

252 Özbek, Doğan, Bacaksız, s. 611.

üstün yararı hususuna dikkat edilmelidir. Doğrudan aleniyet CMK m. 185 açısından herkese karşı kaldırılmaktadır²⁵³. Çocuklara dair onların lehine olan yasal düzenlemeler Anayasa'ya da aykırı değildir. Çünkü Anayasa m. 10'da buna dair özel bir hüküm bulunmaktadır²⁵⁴. Havana Kuralları, SSC'lerin korunması ve topluma yeniden entegre edilebilmesi için bir sorumluluk yüklemektedir. Damgalanmalardan korunmaları gerekmektedir²⁵⁵. Kamuoyunun merakının giderilmesi savunması, hipermetinsel ve hızlı bir etkileşim ile yayılabilecek haberlere dair savunma olarak gösterilemez. Düzenleme değerlendirildiğinde, CMK m. 185 açısından hem doğrudan hem de dolaylı aleniyet ortadan kaldırılmaktadır. Söz konusu düzenleme herkesi bağlamaktadır. Bunu ihlal edecek şekilde haber yapılması da mümkün değildir. Zorunluluk kapalılık kapsamındaki duruşmaların içeriğinin kamuoyu ile paylaşılması yasaktır²⁵⁶. Zorunlu kapalı yapılan duruşmalara dair ses ve görüntü asla iletilemez ve duruşmanın içeriği de aktarılamaz²⁵⁷. ÇHS m. 40/2-vii uyarınca sözleşmeciler devletler, gizlilik korumasını sağlayacaklarını taahhüt etmektedir. Benzer şekilde Pekin Kuralları m. 8.1'de aleniyeti yasaklamakta ve hatta kimliğin ortaya çıkmasına imkân verebilecek bilgilere de yayınlanmasını yasaklamaktadır²⁵⁸. Çocuk adaleti açısından Pekin ve Havana ilkelerinin hayata geçirilmesi 10 No'lu genel yorumun amaçlarından birisidir²⁵⁹. İmzacı olduğumuz sözleşmenin genel yorumunda belirtilen kurallara uygun şekilde çocuk adaletini gerçekleştirmek, uluslararası sözleşmenin de bir gereğidir.

Duruşmada ses kaydı alınması veya görüntünün nakli yasaktır. Duruşma aleni de olsa kapalı da olsa bu yasak söz konusudur²⁶⁰. Sosyal medya hesapları, diğer basın ve yayın organlarındaki haberlerini duyurmak veya onlara benzer haber verme kapsamında kullanılıyorsa fiilin basın ve yayın yoluyla işlendiği kabul edilebilir²⁶¹. Aynı zamanda TCK m. 288 uyarınca da derdest bir davada yargı mensuplarının, bilirkişilerin veya tanıkların baskı altına alınarak etkilenmesi için aleni şekilde sözle yahut yazıyla beyanda bulunulması da suç olarak düzenlenmiştir²⁶². Mobil telefonlarla duruşma salonuna girilerek,

253 Artantaş, s. 419.

254 Zorlu, Bilgin, s. 776.

255 Şentuna, s. 78.

256 Savaşçı, s. 284.

257 Şahin, Göktürk, s. 489-490.

258 Akbulut, s. 567; İnceoğlu, s. 114-115.

259 CRC/C/GC/10, s. 4.

260 Şahin, Göktürk, s. 489.

261 Temiz Gül, s. 305.

262 Açıklamalar için bkz. Yenisey, Nuhoğlu, s. 784-785.

burada yayın yapılması yahut kayıt alınması durumunda TCK m. 286/1'e aykırılık akla gelmelidir²⁶³. Duruşma salonuna girerken mobil telefonuyla kayıt alınamayacağı yahut duruşma içeriğinin yeni medya üzerinden paylaşılacağına dair aydınlatma önem taşımaktadır. Telifisi mümkün olmayan zararların önlenilmesi açısından aydınlatma mahkeme başkanı yahut hâkim tarafından yerine getirilmelidir. Kaldı ki uyarı yapılacağına kanunda düzenlenmesinin de kanaatimizce önemi burada yatmaktadır. Kanun koyucu kapalı duruşmanın içeriğine dair paylaşım yapılmaması hususunda duruşmayı dinleyenleri uyarmasına dair CMK m. 187 düzenlemesinin, mahkeme başkanı yahut hâkime bir aydınlatma yetkisi ve yükümlülüğü doğurduğu kanaatindeyiz.

Kanun yolu incelemesinde bu yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediği, aydınlatılan kişilerden alınan imza ile mümkün olacağından önerimiz, hukuki denetim açısından bir kolaylık sağlayabilir. İhlal edilen bir çocuğun anayasal koruma altındaki hakkı olduğunu vurgulamamız gerekmektedir. Kapalı duruşmaya zaten katılacak olan kişiler belirlidir. Bu kişilerin de bu kurala dair aydınlatılması önemlidir. Aynı zamanda SSC'nin kendisi açısından da kapalı duruşmanın anlamının ne olduğuna dair aydınlatılması önem taşır. Duruşmaların makul sürede bitirme gayesi, anayasal hakkın kullanımına dair aydınlatma zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

CMK m. 187 gerekçesinde “*yazılı, görsel ve işitsel nitelikteki bütün iletişim araçlarını kapsamaktadır*” şeklinde belirtilmiştir²⁶⁴. Kanaatimizce CMK m. 182/2 açık düzenlenmemiş olup, ayrıca *numerus clausus* bir düzenlemedir. Sanık hakları açısından hangi durumlarda duruşmanın kapalı olacağı belirli değildir. Tamamen hâkimin takdirindedir. Kaldı ki genel ahlak ve kamu yararından ne anlaşılması gerektiği belirli olmadığından oldukça subjektif bir düzenlemedir ve eleştiriye açıktır. Söz konusu düzenleme mağdur çocuklar açısından mutlak bir koruma yaratmadığı da açıktır. Zorunlu kapalılık ilkesinin mağdur çocuklar açısından genişletilmesini savunmamızın ve bu konuda açık bir düzenleme önermemizin sebebi aslında sanık haklarını da korumaktadır. Elbette ceza muhakemesi hukukunda derhal uygulanma ilkesi geçerlidir. Ancak duruşmanın takibi açısından da sanığın önceden bunu bilmesi lehine olacaktır. Bu nedenle hem sanık hakları hem de mağdur çocuğun hakları açısından CMK m. 185'e mağdur çocuklar açısından da zorunlu kapalılık ilkesinin uygulanması gerektiği eklenmelidir. Fakat bu istisna sadece ceza

263 Yürekli, s. 44.

264 Gereke için bkz. Yaşar, Otacı, s. 1672.

muhakemesi işlemini yapan kişiler açısından²⁶⁵. Örneğin SEGBİS ile kapalı bir duruşmaya katılma durumunda buradaki açıklamalar, ses veya görüntü kamuoyu ile paylaşırsa yasak kapsamındadır.

Adliyenin dışındaki işlemlerde de yayın yasağı bulunmaktadır²⁶⁶. Sadece duruşma salonu değil adliye binasının içerisinde herhangi bir yerinde (örneğin adliye koridoru) veya adliyenin dışı da CMK m. 183 kapsamındadır²⁶⁷. CMK m. 183 masumiyet karinesi ile bağlantılıdır²⁶⁸. Doktrinde CMK m. 183 düzenlemesi ile gerek sanıkların gerekse mağdurun “kamuoyuna teşhir edilmesi” engellenmiş olacağı belirtilmektedir²⁶⁹. Hâkimlerin karar verirken bağımsız olmaları ve herhangi bir baskı altında kalmamaları gerekir. Bunun sağlanması için aleniyet ilkesine sınırlamalar getirilmiştir²⁷⁰. Ek olarak belirtmek gerekir ki CMK m. 183 ihlali durumunda TCK m. 286 uygulanabilecektir²⁷¹.

B. Zorunlu Kapalılık İhlali

Çocuklara özgü muhakemenin en önemli amacı “yeniden suç işlenmesinin önlenmesi” ve toplumla entegrasyonun yeniden tesis edilmesidir. Bu amaçla hareket edilmelidir²⁷². Çocuğun medya önünde temsili bu nedenle oldukça önem taşımaktadır.

Adil yargılanma ilkesinin bir gereği olarak masumiyet karinesi, “önyargılı kamuoyu” oluşturmak suretiyle olumsuz etkilenmemeli ve suçluluk yönünde tersine dönmemelidir²⁷³. Doktrinde haberlerin verilisinde “ihlale maruz kalmış” çocuk olarak nitelendirilmesi önerilmektedir²⁷⁴. Mağdur çocuklara dair gizliliğin ihlali aynı zamanda onlara karşı ayrımcılık yasağının da ihlali anlamına gelecektir²⁷⁵. CMK m. 183 adliye binasının içerisini de kapsamaktadır. CMK m. 183 uyarınca da adliye binası içerisinde ve adliye dışındaki adli işlemler gerçekleştirilirken ses ve görüntü alınması yasaklanmıştır²⁷⁶. Masumiyet

265 Ünver, Hakeri, s. 571.

266 Yaşar, Otacı, s. 1663.

267 Yenisey, Nuhuğlu, s. 783; Şahin, Göktürk, s. 489.

268 Dülger, s. 142; Gökçen, Alşahin, Çakır, s. 143.

269 Yaşar, Otacı, s. 1663.

270 Hâkimlerin yeri geldiğinde “basına karşı da korunması” gerektiğinden söz konusu sınırlandırmalar yer almaktadır. Yenisey, Nuhuğlu, s. 784-785.

271 Yaşar, Otacı, s. 1663.

272 Akyüz, s. 70.

273 Savaşçı, s. 288.

274 Turgut, s. 335.

275 Doktrinde çocuğun geleceğini de olumsuz etkileyecek şekilde gereksiz ayrıntılar ve sadece kamunun merakını gidermeye yönelik haber yapılmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Açıklamalar için bkz. Turgut, s. 347-348.

276 Artuç, Elmas, s. 170; Sırma, s. 100.

karinesinin sağlanabilmesi için, kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı olmadıkça kişi suçsuz olarak kabul edilmektedir.

Adliye binasının içerisinde veya dışındaki alınan görüntüler bu yasak kapsamındadır. CMK m. 183 uyarınca yayınlanması yasaktır. Medya bu düzenlemeden muaf değildir²⁷⁷. Doktrinde adil yargılanma hakkının güvencelerinin sadece sanık için olmadığı, mağdurların da bunlardan faydalanması gerektiği belirtilmektedir²⁷⁸. Bu doğrultuda mağdurlara yönelik düzenlemenin yapılmasının yerinde olacağı kanaatindeyiz.

C. İhtiyari Kapalılık İhlali

CMK m. 184 uyarınca açıklığın kaldırılması da kapalı yapılacak olan duruşmada değerlendirilebilir²⁷⁹. İhtiyari kapalı duruşmaya katılacak olan kişilere dair düzenleme yapılmaması kanaatimizce önemli bir eksikliklerdir. Duruşmaya katılmaya menfaati olanların katılabileceğine dair doktrinde belirtilse de²⁸⁰; kanaatimizce kapalı duruşmanın gizliliğine dair korumanın sağlanabilmesi ve çocuğun yargılamaya katılacak olan kişileri bilmesinin çocuğun üstün yararına hizmet edeceği açıktır. Buna ek olarak çocukların duruşmaya dair yaşayacağı kaygının da önüne geçilmesi gerekçesiyle katılım hakkı ile nitelikli aydınlatma yükümlülüğünün tam olarak mahkeme tarafından gerçekleştirilebilmesi ihtiyari kapalı duruşmaya katılacak olan kişilerin kanunla belirlenmesi gerektirmektedir. Öte yandan ÇKK m. 22 benzeri bir düzenleme, mağdur çocuklar için de getirilmelidir. Bu hususa ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemesi önemli bir eksikliklerdir.

Mağdur çocukların duruşmaları için yayın yasağı kararının alınması gerekir, yasada çocuk mağdurlara ilişkin otomatik bir gizlilik bulunmamaktadır. Ancak mahkemenin yasak getirmesinin de sınırı CMK belirlemiştir. Buna göre, somut delillerle desteklenerek yayım yasağı kararı gerekçelendirmelidir²⁸¹. Mağdur çocuklara dair gizliliğin ihlali aynı zamanda onlara karşı ayrımcılık yasağının da ihlali anlamına gelecektir²⁸². Bazen bu paylaşımlar dolayısıyla mağdur çocuğun 18 yaş altındaki kardeş veya kardeşleri de yakından etkilenmektedir.

²⁷⁷ Savaşçı, s. 286.

²⁷⁸ Kaplan, s. 184.

²⁷⁹ Şahin, Göktürk, s. 488.

²⁸⁰ Artantaş, s. 421.

²⁸¹ Yenisey, Nuhoğlu, s. 785.

²⁸² Doktrinde çocuğun geleceğini de olumsuz etkileyecek şekilde gereksiz ayrıntılar ve sadece kamunun merakını gidermeye yönelik haber yapılmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Açıklamalar için bkz. Turgut, s. 347-348.

İhtiyari kapalılık kararının verilmesiyle yayın yasağının kendiliğinden getirildiği ve CMK m. 187/2'nin de dayanak olarak gösterilebileceği belirtilmektedir²⁸³. Duruşmanın kapalı yapılmasına dair başka bir düzenleme ise içeriğin kişisel veri içermesi sebebiyledir. CMK m. 209/2 uyarınca kapalı duruşmada anlatılması talep edilebilir²⁸⁴.

CMK m. 209/2'ye dair sadece sanık veya mağdur talebini düzenlemesi, öte yandan suçtan zarar gören veya malen sorumlulara bu hak tanınmamaktadır ve düzenleme *numeris clauses* olarak kaleme alınmıştır, genişletilmesi mümkün değildir²⁸⁵. Aleniyet ilkesini sınırlandırma talebine dair muhakkak talepte bulunabileceklere dair yeni bir düzenleme yapılmalıdır.

D. Öneriler

Doktrinde açık duruşmaya yayım yasağı getirildiğinde bunun ihlali durumunda TCK m. 285/3'ün uygulanmasının mümkün olamayacağı ve şartları varsa Basın Kanunu m. 21 kapsamındaki suçu oluşturabileceği belirtilmektedir²⁸⁶. Mağdur çocuklara ilişkin davalarda, kapalılık kararı alınmadığında duruşma açık devam edeceğinden eğer sadece yayın yasağı konulmasına karar vermişse ciddi bir hak ihlali söz konusu olabilecektir. Bu tehlikeler sebebiyle zorunlu kapalılığın herhalde mağdur çocuklar bakımından ivedilikle getirilmesini savunmaktayız.

Hali hazırda açık olan duruşmanın kapalı yapılmasına karar verilmesi durumunda ise, zorunlu kapalılığa benzer bir koruma ortaya çıkmaktadır. Bu gizliliğin ihlal edilmesi ve yayın yapılması durumunda TCK m. 285/3 uygulanacaktır²⁸⁷. Türk ceza muhakemesi hukukunda duruşmaya dair hükümler detaylı şekilde düzenlenmiştir, buradaki kurallara riayet edilmemesi bozma kararlarına konu edilmektedir²⁸⁸. Hâkimin kapalılığı takdir etmemesi durumunda mağdur çocuklara ilişkin bilgilerin kamuoyu ile paylaşılması olasılığı doğduğundan daha önce de belirttiğimiz üzere telafisi mümkün olmayan bir veri dolaşımına sebep olabilir. Yeni medyanın bu özelliği sayesinde, mağdur çocuklara dair yapılacak olan paylaşımların haber değerinin yahut kamuoyu ilgisinin kişisel hakları ihlal etmeyle sonuçlanacağı tartışmasızdır. Yıllar sonra dahi isminin aratılmasıyla rastlanılacak ceza dosyasına dair haberler sebebiyle kişilik hakları ihlal edilme tehlikesi bulunmaktadır.

283 Artantaş, s. 424.

284 Ünver, Hakeri, s. 569; Alan-Akcan, s. 13.

285 Kaplan, s. 183.

286 Yenisey, Nuhoglu, s. 786.

287 Yenisey, Nuhoglu, s. 786.

288 Köroğlu, s. 80.

Anonimleştirilmeden verilecek olan haberler, kişiler arası paylaşımlar sebebiyle büyük bir kitleye yayılabilir. Bazı dava dosyaları bakımından mağdur çocuğa dair paylaşımların bilinmesi, çocuğun yaşamına devam edebilmesini dahi güçleştirebilmekte, mağdur suçlayıcılığın hedefi haline getirebilmekte ve özel hayatını ihlal etmektedir. İleride iş yaşantısında yahut günlük hayatında söz konusu dava ile hatırlanmak istemeyebilir. Mağdur çocuğun gelecek yaşamını inşa ederken, kişisel veri teşkil eden bu paylaşımları onun bilgisi ve talebi doğrultusunda aşırı paylaşımının önlenmesi gerekir. Duruşmanın açık yapılması durumunda, dosyaya dair video ve görüntü kaydı dışarı verilmesinin önüne yasal düzenleme ile, söz konusu fiil suç haline getirilerek geçilmiş olsa da bilgiler kamuoyuna duruşmayı dinlemiş bir katılımcının sayesinde aktarılabilir. Kişilerin yaşadığı yer gibi bilgilerin üçüncü kişiler tarafından bilinmesi, hayati risk dahi oluşturabilecek şekilde zararlı olabileceği göz ardı edilmemelidir. Dosyadan edinilen bilgi ile aileye veya mağdur çocuğa sosyal medya hesaplarından ulaşılmaya çalışılabilir. Unutulma hakkı, mağdur hakları açısından da önemlidir. Çocuğun üstün yararı açısından bu düzenlemelerin tereddüde mahal vermeyecek şekilde TCK'ya eklenmesi gereklilik arz etmektedir. SSÇ yargılamasında mağdur çocuk ise, gizliliğin ihlaline dair zorunlu kapalılık korumasından faydalanacağına altını çizmemiz gerekir. TCK m. 285/3 uyarınca zorunlu kapalılık söz konusu ise, mağdur çocuğun ses ve görüntüsünün dışarı nakledilmesi suçtur²⁸⁹. Ancak yetişkinlerin sanık olduğu yargılamalarda, duruşma aleni olarak gerçekleştirilse ve dosyada kapalılık kararı olmasa dahi, TCK m. 286 açısından değerlendirecek olursak yetkisiz ses veya görüntü kayda almak veya nakletmek fiilleri de suç teşkil etmektedir.

TCK m. 285/6'da "haber verme sınırları aşılmaksızın" ibaresini kullanılmıştır. Söz konusu düzenlemeye ek olarak çocuk mağdurlar ve/veya SSÇ'ye ilişkin haberlerin "anonimleştirerek ve haber verme sınırları aşılmaksızın" yerine getirilmesi durumunda suç oluşturmayacağına dair düzenleme yapılması gerektiği kanaatindeyiz. Görüntünün bulanıklaştırarak dahi olsa, haberde asla verilmemesi gerekir. Haberlerde isimlerin baş harflerinin verilmesi, özellikle küçük yerlerde yaşayan mağdurların tanınma ihtimalini arttırdığından haberlerin anonimleştirerek yapılması gerektiğini düşünmekteyiz. Hem SSÇ hem de mağdur çocukların dijital mahremiyetleri ve maddi ve manevi varlıklarını geliştirme hakları korunmalıdır.

Gerek SSÇ gerekse mağdur çocukların duruşmalarının kapalı yapılması, duruşma esnasında kimlerin bulunabileceğinin belirlenmesi açısından

289 Centel, Zafer, s. 802.

önemlidir. Özellikle Çocuk İzlem Merkezlerindeki dosyalarda kapalılık önem arz etmektedir. Çalışma konumuz kapsamında yetişkin şüpheli veya sanık haklarını ele almadığımızdan, sadece çocuklara dair haklara ve yapılmasını önerdiğimiz olması gereken hukuk açısından önerilere yer verdiğimiz belirterek; mağdur haklarının tam korunması açısından suçtan zarar gören sıfatıyla çocuğun ailesine ayrı bir zorunlu vekil tayin edilmesi gerektiğini de önermekteyiz.

Zorunlu vekillerin çocuklara dair koruma tedbirlerinin varlığını teyit edip olmaması durumunda talep etme zorunlulukları vardır. Bu çerçevede mağdur çocuğun üstün yararını her şeyden önce tutmaları gerekir. İnsan haklarının savunucusu ve varlığının göstergesi olarak; zorunlu vekillerin yapacakları işlemler önem taşır. Bununla beraber gizliliğe kendilerinin de uymaları elzemdir. Mağdur çocuk dosyalarında basına bilgi verme açısından, zorunlu vekillerin de yükümlülükleri söz konusudur. Açıklama yaparken TCK m. 285/3 ve 286'daki düzenlemeler ile sınırlandırılmışlardır. Yani avukatın dosyaya dair basına bilgi vermesi bir hukuka uygunluk sebebi değildir. Çocuğun maddi ve manevi varlığı ile dijital ayak izinin korunması açısından basına verilen demeçlere de dikkat edilmesi gerekir. Kanaatimizce Basın Kanunu bu konuda yeterli düzenleme içermemektedir. Sosyal medya ve yeni medya içeriklerinde Basın Kanunu'nun uygulanacağı kanaatinde olsak da ÇKK ilkeleri gereği yeni bir düzenleme yapılmasını önermekteyiz.

Sonuç

Çocuklarla ilgili yargılama süreçlerinin yetişkinlerden farklı olması gerek uluslararası gerekse ulusal mevzuatımızın bir gereğidir. Bununla beraber güncel tartışmalar çocuklarla yetişkinlerin aynı şartlarda yargılanması noktasında toplansa da bu tespitler açıkça uluslararası düzenlemelere ve bunlarla bağlantılı genel yorumlara ve ilkelere aykırılık teşkil edecektir. İlerleyen yıllarda da bu tartışmaların devam edebileceğini düşünsek de çalışmamızda açıkladığımız üzere bu husus çocuk hakları açısından gerileme teşkil edecektir ve kazanımların kaybı anlamına gelmektedir. Aynı zamanda uluslararası standartlardan da uzaklaşmak anlamına geleceğinden, güncel insan hakları metinlerine açıkça aykırılık teşkil ettiğini de vurgulamamız gerekir. İnsan haklarının korunması mücadelesi aynı zamanda anayasal bir zorunluluktur. Kaldı ki; anayasamız açısından da Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerini düzenleyen 2. maddesinde açıkça yer almaktadır. Bu nedenle çocukların sahip olduğu insan haklarının da sonuna kadar korunması gerekir.

İnsan haklarının korunması sadece SSC açısından değil, mağdurlar açısından zorunlu kapalılığı beraberinde getirdiğini düşünmekteyiz. Son yıllarda AGO

ve ÇİM'lerin kurulmasının etkisi ile ikincil mağduriyetin önlenmesine yönelik düzenlemelerde artış ve bu olumlu gelişmeler ile tekrarlayan mağduriyetlere son verilmek istendiği anlaşılmaktadır.

Gerek SSC gerekse KMÇ açısından ceza muhakemesi süreçleri yetişkinlerden farklı olmalıdır. Özellikle SSC açısından yapılacak olan düzenlemelerle, bu terimin yerine *Kanunla İhtilaf Halindeki Çocuk* teriminin kullanılması gerektiğini vurgulamaktayız. Bu kullanım uluslararası sözleşme yorumlarındaki terimle de uyumlu olacaktır. Çocukların ceza adaleti içerisinde sahip olduğu yetişkinlerden farklı haklar vardır ve bunların da korunması çocuğun yüksek yararı açısından önemlidir. Bununla beraber yetişkinlerle birlikte işlenen suçlarda SSC ve yetişkin sanıkların dosyalarının birleştirilmemesi gerektiğine dair düzenleme yapılmasına da ihtiyaç bulunmaktadır.

Duruşmanın aleniyeti şüpheli ve sanık hakları açısından zorunluluktur, kapalı yapılmasına dair açıklanan rıza geçerli kabul edilemez. Çocukların bilişsel gelişimine göre bir değerlendirme yapıldıktan sonra karar verilmesi gerektiği halde; güncel mevzuat açısından çocukların 18 yaşını doldurmasıyla birlikte yargılama sisteminin bütünüyle değişmektedir. Bu çerçevede 18 yaşın tamamlanmasıyla birlikte bir sonraki duruşmanın açık yapılacak olması SSC açısından önemli bir sorun teşkil etmektedir. Her durumda SSC ve KMÇ'lerin duruşmalarının kapalı yapılması gerektiği fikrimizi yineleyerek, güncel mevzuatımız açısından SSC ve KMÇ açısından 18 yaşın tamamlanması ile duruşmalar açık devam edeceğinden; yasal bir düzenleme yapılarak kendi tercihleri ile duruşmanın açık veya kapalı yapılmasına dair seçim hakkı verilmesini önermekteyiz.

Çocuklarla ilgili diversiyon uygulamaları çalışmamızın kapsamında olmaması sebebiyle ele alınmamıştır. Ancak çocuklara ilişkin yargılama hukuku açısından önemli tartışmaları da beraberinde getirdiğini ve bu uygulamalara doğru bir meyil olduğunu da belirtmemiz gerekmektedir. Bunlar açısından da ülkemizde tartışmaların artması ve çocukların odakta olduğu bir sisteme dönüşen bir çocuk ceza hukukunun varlığını önemsediğimizi belirtmek isteriz.

Çocukken mağdur olunan bir suç sebebiyle duruşmanın açık yapılmaması çocukların kişisel verilerinin ve özel yaşamlarının korunması ile aynı zamanda eşitlik ve ayrımcılık yasağı açısından da ele alınarak, bu konuda bir yasal düzenleme yapılmalıdır. Basının haber verme hakkı çerçevesindeki yasaklara muhakkak riayet edilmeli, sosyal medyanın sağladığı kolaylıkla bu yasaklara aykırı davranılmasının da önüne geçilmesi gerekir. Çocuk haklarının korunması açısından haberin verilmesinde daha hassas davranılması ve anonim hale getirilmesi önemlidir. Kamuoyunun ilgisini çekmiş olsa da aleniyet ilkesinde

sınırlandırmaya gidilmelidir. Kaldı ki önerdiğimiz üzere kamusal denetimin de sağlanabilmesi baroların görev alanındadır ve bu hususta duruşmalarda baroyu temsilen avukatların yer alması ile bu sağlanabilir.

Kapalı duruşmalarda mutlaka çocuk Cumhuriyet savcısı yer almalıdır. Talimat duruşması yerine SEGBİS tercih edilmelidir ve çocuk Cumhuriyet savcısı her durumda duruşma esnasında SEGBİS ile erişilebilir olmalıdır. Telafisi mümkün olmayan çocuklara ait kişisel verilerin sosyal medyada dolaşım tehlikesi hem SSÇ hem de KMÇ bulunduğu dosyalarda zorunlu kapalılığı acil bir gereksinim olarak karşımıza çıkarmaktadır.

Çocuğun mağdur olduğu dosyalarda basında yer alan haberlere baktığımızda, çocuklara dair gereksiz detayların verildiği ve fiile dair oldukça ayrıntılı anlatımların yer aldığı görülmektedir. Bazı haberlerde mağdurların fotoğrafları ve yaşamlarına dair bilgiler ile aile bireylerine dair bilgiler de verilmektedir. Anonim hale getirilerek haber verme hakkının kullanılması, bu bağlamda görüntülerin bulanıklaştırılması kanaatimizce koruma için yeterli değildir. Bu nedenle görüntülerin bulanıklaştırılrsa dahi dijital ayak izi oluşturabileceğinden hiçbir koşulda haberlerde kullanılmaması gerektiğinin altını çizmekteyiz.

- Dönmez, Burcu, “Çocuk Soruşturma ve Kovuşturmasında Görev Alan Kurum ve Görevliler”, *Yaşar Hukuk Dergisi*, 2024, Cilt 6, Sayı 2, ss. 199-234.
- Dönmez, Burcu, *Çocuk Yargılaması -Ceza Muhakemesi Hukukunda Çocuklara Özel Soruşturma ve Kovuşturma Kuralları*, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.
- Dülger, Murat Volkan, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- Gençcan, Ömer Uğur, *Çocuk Hukuku*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021.
- Gökçen, Ahmet; Alşahin, M. Emin; Çakır, Kerim, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- Gözler, Kemal, “Alenî Olan Ne? Duruşma mı, Yargılama mı?”, <https://www.anayasa.gen.tr/alenilik.htm> (01.03.2026).
- Havana Kuralları (Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları), <https://www.izmirbarosu.org.tr/Upload/files/Sayfalar/merkezler/havana-kurallari.pdf> (10.04.2026).
- İnceoğlu, Sibel, “Çocuklara Özgü Yargılama Hukukunda “Gizlilik İlkesinin” Anayasa Hukuku Açısından Değerlendirilmesi”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2002, ss. 113-124.
- Kahraman, Erkut Güçlü, “Cumhuriyet Savcısının Asliye Ceza Mahkemelerindeki Duruşmalara Katılmamasının Ceza Muhakemesi Sistematiği ve Adil Yargılanma Hakkı Açısından İncelenmesi”, *Ceza Hukuku Dergisi*, Cilt 11, Sayı 30, 2016, ss. 207-226.
- Kaplan, Mahmut, *Ceza Muhakemesinde Mağdur Kavramı ve Mağdur Hakları – Ceza Hukuku Monografileri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- Kilkelly, Ursula; Forde, Louise; Lambert, Sharon; Swirak, Katharina, “*Children in Conflict with the Law: The Rights-Based Framework*”. In: *Children in Conflict with the Law*, Palgrave Critical Studies in Human Rights and Criminology, Palgrave Macmillan, Cham, 2023, https://doi.org/10.1007/978-3-031-36652-9_2 (01.03.2026).
- Kırmısoy, Emrah, “Çocuk ve Gençlik Suçluluğuna Müdahale: Almanya Örneği”, *Suçta Sürüklenen Çocuklar ve Mağdur Çocuklar*, Ed. Hançerli, Süleyman; Sevinç, Bilal; Gürer, Cüneyt; Öner, Muzaffer Cihat, SABEV Yayıncılık, Ankara, 2011, ss. 42-53.
- Kitapçioğlu Yüksel, Tülay, “Suça Sürüklenen Çocuklara Yönelik Değerlendirme”, *Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 2024, ss. 69-110.
- Köroğlu, Saim, *Ceza Yargılamasında Duruşma Süreci*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2025.
- Lanzarote Sözleşmesi Türkçe metin için, <https://aile.gov.tr/media/6763/lanzarote-soezle%C5%9Fmesi.pdf> (01.03.2026).
- Özar, Süleyman, “Suça Sürüklenen Çocuğun Ceza ve Güvenlik Tedbiri Sorumluluğu”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Sayı 55, 2023, ss. 111-34.
- Özbek, Veli Özer; Doğan, Koray; Bacaksız, Pınar, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2025.
- Öztürk, Bahri; Tezcan, Durmuş; Erdem, Mustafa Ruhan; Alan, Esra; Sırma-Gezer, Özge; Saygılar, Yasemin F.; Özyaydın, Özdem; Erden-Tütüncü, Efser; Tok, Mehmet Can, *Ceza Muhakemesi Hukuku (Nazari ve Uygulamalı)*, 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- Pekin Kuralları -United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (The Beijing Rules), <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-standard-minimum-rules-administration-juvenile> (10.04.2026).

- Reva, Zeynep, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı Işığında Cinsel Şiddet Mağduru Çocukla Adli Görüşme Sürecinde Çocuğun İkincil Mağduriyeti: Olgu Analizi”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 2, 2025, ss. 710-28, <https://izlik.org/JA54FD25ZJ> (04.03.2026).
- Savaşçı Temiz, Bilgehan, “Çocuk Ceza Adaleti İlkeleri Çerçevesinde 12-15 Yaş Arası Çocukların Cezai Sorumluluğunun Değerlendirilmesi”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 14, Sayı 1, 2023, ss. 244-59, doi:10.21492/inuhfd.1202557 (04.03.2026).
- Savaşçı, Bilgehan, “Haberleşme Özgürlüğünün Kovuşturma Evresinde Sınırlandırılması”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2011, Cilt 24, Sayı 96, ss. 269-292.
- Selçuk, Sami, *Suç Yargılama Sürecinde Duruşma ve Görüşme/Oylama*, İmge Yayıncılık, Ankara, 2024.
- Serim, Gökçe, “Çocuk Suçluluğu”, *Kriminoloji Yazıları*, Ed. Türkan Yalçın Sancar, Savaş Yayınevi, Ankara, 2015, ss. 563-593.
- Sırma, Özge, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Adil Yargılanma Hakkı”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, 2008, ss. 93-111.
- Suç Mağduru ve Tanığı Çocuklar için Adalet İlkeleri (Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime: Model Law and Related Commentary), <https://medya.barobirlik.org.tr/barowebiste/uploads/52/%C3%87OCUK%20ADALET%20S%C4%B0STEM%C4%B0/Su%C3%A7%20ma%C4%9Fdurumu%20%C3%A7ocuklar%20i%C3%A7in%20adalet%20ilkeleri.pdf> (05.03.2026).
- Şahin, Cumhuri; Göktürk, Neslihan, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 15. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.
- Şen, Ersan; Duymaz, Erkan, “İHAM: “Cumhuriyet Savcısının Asliye Ceza Mahkemelerindeki Duruşmalara Katılmaması ‘Objektif Tarafsızlık’ İlkesine Aykırıdır”, 05.07.2024, <https://sen.av.tr/tr/makale/iham-cumhuriyet-savcisinin-asliye-ceza-mahkemelerindeki-durusmalara-katilmamasi-objektif-tarafsizlik-ilkesine-aykiridir> (10.04.2026).
- Şentuna, Tufan, “Çocuk Suçluluğunun Toplumsal Soruna Dönüşmesinin Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*, Cilt 7, Sayı 4, 2023, ss. 68-90.
- Temiz Gül, Yağmur, “Gizliliğin İhlali Suçlarının Basın ve Yayın Yoluyla İşlenmesi (TCK m.285 Soruşturma Evresi Bakımından)”, *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 20, 2022, ss. 285-314.
- Tuncer Kazancı, İdil, “Hukuki Dinlenilme Hakkı ve Çocuğun Katılma Hakkı Bağlamında Yargılamada Çocuğun Dinlenilmesi”, *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1, 2023, ss. 57-80.
- Tunçak, Senanur, “Suçsuzluk Karinesini Bir Koruma Yöntemi Olarak Gizliliğin İhlali (TCK M. 285) Suçu”, *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, Sayı 3, 2019, ss. 69-93.
- Turgut, Cemile, “Dijital Medya ve Haberlerdeki ‘Mağdur Çocukların’ Hukuki Durumuna İlişkin Bir Değerlendirme”, *KHAS Hukuk Bülteni 2021-2022 Akademik Yılı Derlemesi*, Ed. Alican Çalışkan, Nilay Arat, Ahmet Abut, Doğukan Bingöl, Başak Baysal, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, ss. 333-349.
- Ünver, Yener; Hakeri, Hakan, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 24. Baskı, Adalet Yayıncılık, Ankara, 2025.
- Yaşar, Osman; Otacı, Cengiz, *Yeni İçtihatlarla Uygulamalı ve Yorumlu Ceza Muhakemesi Kanunu (2 Cilt)*, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2025.

- Yenisey, Feridun; Nuhoğlu, Ayşe, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2025.
- Yıldırım, Vahit, *Suçta Sürüklenen Çocukların Soruşturma Evresi*, Adalet Yayıncılık, Ankara, 2024.
- Yünlü, Semih, *Görüntü Üzerinde Kişilik Hakkı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- Yürekli, Suat, “Ceza Muhakemesinde Duruşma – Kavram, Hakim Olan İlkeler ve Düzen ve Disiplinin Sağlanması”, *Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, 2024, ss. 35-62.
- Zorlu, Süleyman Emre; Bilgin, Sena, “Çocuk Hakları, Tarihi Gelişimi ve Çocuk Suçluluğu”, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 23, Sayı 2, 2024, ss. 763-780.

Yargı Kararları

- AYM, 08.06.2016, 2014/8870, Sadullah Remzi Karagöz Kararı, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/8870> (10.04.2026).
- B v. Rusya, Başvuru No. 36328/20, 7 Şubat 2023, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-222872> (01.03.2026).
- Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 12.06.2018 tarihli ve 2017/625 E., 2018/275 K. sayılı kararı, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2017-625-k-2018-275-t-12-6-2018> (10.04.2026).
- Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 13.10.2015 tarihli ve 2015/221 E., 2015/310 K. sayılı kararı için bkz. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2015-221-k-2015-310-t-13-10-2015> (10.04.2026).